

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden 1956:13

Statens brandinspektions verksamhet.

Statens brandinspektion (riksbrandinspektören) hade med utgången av år 1955 varit i verksamhet under en tid av drygt 11 år. Det har, trots att författningsenligt någon skyldighet i detta hänseende ej föreligger, syntes lämpligt att i ett större sammanhang redovisa de gångna årens verksamhet och erfarenheter. Avsikten är att redogörelser av detta slag fortsättningsvis skall utkomma årligen.

För redigeringen av denna redogörelse har svarat förste byråsekreterare Stig Holmberg.

Stockholm i december 1956

Ingvar Ström Dahl
Riksbrandinspektör

Skannat av Utkiken

Innehållsförteckning

	Sid
I. <u>Historik</u>	
A) Tiden före 1937	5
B) Tiden mellan 1937 och 1944	5
II. <u>Statens Brandinspektions organisation m m</u>	
A) Instruktion för riksbrandinspektören	9
B) Organisation och arbetsätt	11
C) Internationella kontakter	13
III. <u>Författningar</u>	
A) Brandlagstiftningen	13
B) Byggnadslagstiftningen	18
C) Övriga författningar, som berör brand- försvaret	19
IV. <u>Verksamheten</u>	
A) Organisationsärenden	19
B) Granskning av brandordningar	20
C) Bygdebrandförsvar (förebyggande)	25
D) Skogsbrandförsvar	28
1) Inledning	28
2) Skogsbrandstatistik	29
3) Förebyggande skogsbrandförsvar	29
4) Släckande skogsbrandförsvar	31
E) Civilförsvarets brandtjänst	32
F) Brandteknisk försöksverksamhet	33
G) Statsbidrag	35
1) Branddammar	35
2) Brandstat'oner	37
3) Brandslang och motorbrandsprutor	39
V. <u>Diverse</u>	
A) Brandskador m m	40
B) Kostnader för brandförsvaret m m	42
1) Kostnader	42
2) Ersättningar	46

VI. Bilagor

A)	Inkommande och utgående kändisen	48
B)	Förteckning över statens brandinspektions cirkulär	49
C)	Branddammar för fredskändamål under budgetåren 1944/45 - 1955/56	51
D)	Statens årliga anslag till brandföreveret budgetåren 1944/45 - 1955/56	52
E)	Brandskador	53
F) - I)	1954 års skogsbrandstatistik	54
J)	Kommentar till 1954 års skogsbrandstatistik	58
K) - N)	1955 års skogsbrandstatistik	59
O)	Kommentar till 1955 års skogsbrandstatistik	63
P)	Redogörelse för försöksverksamheten	65
R)	Förteckning över vissa befattningshavare	66

VII. Summary in English

68

I. Historik

A) Tiden före 1937.

Något centralt statligt organ, motsvarande statens brandinspektion (riksbrandinspektören¹) fanns icke under denna tid. Enligt 1874 års brandstadga liksom enligt 1923 års brandstadga, vilken sistnämnda från och med ingången av år 1945 ersattes av 1944 års brandlagstiftning, hade länsstyrelserna att tillse att brandväsendet i kommuner, för vilka skyldighet förelåg att organisera brandförsvaret - d v s städer och stadsliknande samhällen - var tillfredsställande ordnat. Vid underlåtenhet att följa länsstyrelsens föreläggande om rättelse hade länsstyrelsen att anmäla förhållandet hos Kungl Maj:st.

De sakkunniga, som framlade förslag till den lagstiftning som kom att tillämpas såsom 1923 års brandstadga, hade visserligen föreslagit, att för tillsynen av brandförsvaret i riket skulle finnas en riksbrandinspektör samt i varje län en länsbrandinspektör. Därjämte föreslogs, att försäkringsinrättningarna efter vissa grunder skulle bidra till kostnaderna för riksbrandinspektörens och länsbrandinspektörernas verksamhet. Förslagets genomförande omöjliggjordes emellertid bl a på grund av det rådande ekonomiska läget efter första världskriget.

B) Tiden mellan 1937 och 1944.

Det under 1930-talet skärpta utrikespolitiska läget och den snabba utvecklingen på krigsteknikens, i synnerhet luftkrigsföringens område föranledde en utredning av frågan om möjligheten att tillskapa ett skydd för civilbefolkningen i händelse av luftkrig. Resultatet av denna utredning, igångsatt år 1936, blev bl a tillkomsten av luftskyddslagen 1937 och inrättandet

1) En av Kungl Maj:st fastställd instruktion för verksamhetens bedrivande är utfärdad för riksbrandinspektören, under det att de av Kungl Maj:st och riksdagen beviljade anslagen för olika brandförsvarsändamål redovisats å "statens brandinspektion". Statens brandinspektion arbetar med riksbrandinspektören som chef och med biträdande personal, som av civilförsvarsstyrelsen ställts till riksbrandinspektörens förfogande.

av luftskyddsinspektionen samma år. Till denna myndighets uppgifter hörde, bland annat, att "göra sig underrättad om förhållandena inom brandväsendet i riket, däri inbegripet skogsbrandskyddet, samt om därvid ådagaläggas att särskilda åtgärder erfordras för att brandväsendet skall kunna tillfredsställande fylla sin uppgift jämväl i händelse av luftanfall, giva länsstyrelser eller andra brandmyndigheter nödiga anvisningar." Inom inspektionen inrättades - för handläggning av ärenden av brandförsvarsnatur - en särskild avdelning, benämnd luftskyddsinspektionens brandtekniska avdelning, vilken verkade till och med utgången av september 1944, då luftskyddsinspektionen ersattes av civilförsvarsstyrelsen och statens brandinspektion.

Arbetet inom nyssnämnda avdelning ägnades givetvis i första hand de problem som sammanhänge med brandförsvarets verksamhet under ett eventuellt krig, men åtskilliga andra arbetsuppgifter, som tog sikte på rent fredsmässiga förhållanden, förekom.

Under åren 1937 - 1944 skedde en mycket stor personell och materiell utökning av vårt lands brandförsvär. Då den brandtekniska avdelningen inom luftskyddsinspektionen sålunda var en direkt föregångare till statens brandinspektion och då avdelningens arbete i många hänseenden var ett förarbete till brandinspektionens, torde det vara på sin plats att här något närmare beröra denna avdelnings tillkomst och verksamhet.

Redan ur fredsmässig synpunkt företedde brandförsvaret vid tidpunkten för den brandtekniska avdelningens tillkomst allvarliga svagheter. Bland annat förelåg normalt ej skyldighet för landskommuner att hålla brandförsvär. Tillgången på brandmateriel, särskilt slang och motorsprutor samt på vatten för brandsläckningsändamål, lämnade mycket övrigt att önska.

För att uppnå en tillfredsställande beredskap inom luftskyddet gällde det därför att i första hand förbättra det fredsmässiga brandförsvaret samt på dettas grund uppbygga en godtagbar krigsorganisation. En avsevärd utökning av brandkårernas antal, personal och utrustning blev som en följd härav erforderlig. Samtidigt erfordrades skärpta bestämmelser rörande förebyggande åtgärder i fråga om bebyggelse och stadsplanering.

För skogsbrandförsvarets vidkommande erfordrades bl a en utökning av befintliga brandtorn till ett riksnät, som täckte hela landets skogsareal, varjämte anskaffande av viss skogsbrandslösningsmateriel befanns angeläget.

Arbetet med upprustningen av brandförsvaret kan sägas ha börjat på allvar under hösten 1939.

Då det icke ansågs skäligt att kommunerna ensamma skulle drabbas av de betydande utgifter, som komme att bli en följd av upprustningen - i första hand aktualiserad av det utrikespolitiska läget - blev det ofrånkomligt att staten påtog sig huvudbördan i ekonomiskt hänseende. Rådande besvärliga produktions- och importförhållanden samt angelägenheten av att genom central materielanskaffning hålla det allmännas kostnader så låga som möjligt motiverade en omfattande statlig verksamhet. Detta arbete åvilade i första hand luftskyddsinspektionens brandtekniska avdelning. De resultat som nåddes var i huvudsak följande.

1. Antalet brandkårer var vid andra världskrigets början o:a 1.100. Den 1 januari 1945 hade detta antal stigit till omkring 2.750.

2. Brandslang och slangarmatur upphandlades centralt och såldes till kommunerna till sjuåkostnadspris. År 1939 och 1940 inköptes sålunda genom statens reservförrådsnämnd 100.000 respektive 400.000 meter brandslang jämte armatur. Under åren 1940 och 1941 inköptes vidare 1.200.000 meter brandslang med armatur. I juli 1941 inköptes därjämte från utlandet 40.000 meter brandslang.

I augusti 1942 föreslog luftskyddsinspektionen, att ytterligare 200.000 meter brandslang skulle inköpas och tillhandahållas kommunerna med 75 % av kostnaderna i statsbidrag. 25 % av kostnaderna hade kommunerna att återgålda statsverket. Detta förslag godkändes av riksdagen först i samband med brandlagens antagande, och arbetet med fördelningen av denna brandslang kom därför att åvila statens brandinspektion.

Brandkårernas innehav av brandslang beräknades ha stigit till över 4,5 miljoner meter under slutet av år 1944.

3. Motorbrandsprutor. Våren 1940 erhöill luftskyddsinspektionen medel för inköp av 1.200 motorbrandsprutor. 1.000 av dessa köptes från inhemska fabrikanter och återstoden från utlandet. Motorsprutorna tilldelades kommunerna med statsbidrag på så sätt att de kommuner som år 1939 erhöillit understöd av skatteutjämningsmedel erhöill sprutorna utan kostnad, medan för övriga kommuner priset sattes så att kostnaderna icke skulle överstiga fem öre per skattekrona.

I juli 1940 och i september 1941 erhöill luftskyddsinspektionen medel för inköp av ytterligare 250 respektive 500 motorbrandsprutor.

I samråd med medicinalstyrelsen anskaffades vidare under åren 1942 - 43 för beredskapssjukhusens brandförsvar 75 motorsprutor ävensom 30.000 meter brandslang.

Totala antalet motorsprutor i landet steg från omkring 2.750 vid krigets början till över 7.000 år 1945.

4. Skogsbrandmateriel. Under åren 1940 - 1941 upphandlades redskap såsom yxor, spadar, sågar, hackor m m, vilka upplades i förråd på lätt åtkomliga platser i skogrika delar av landet, och år 1941 anskaffades motorsprutor för skogsbrandslöskning jämte smalslang med armatur samt strilkannor och stälkvastar. Materielen placerades enligt särskilda grunder i vissa kommuner, vilka i ersättning för förvaringen fritt fick disponera över densamma. Efter beredskapens slut överlämnades skogsbrandmaterielen av staten som gåva till i huvudsak de kommuner som haft värden om materielen.

Vid 1945 års utgång hade för skogsbrandslöskning 200 depåer med handredskap upprättats och 163 skogsbrandsprutor med slang och armatur fördelats på olika brandkårer.

5. Enligt en utredning år 1937 skulle för skogsbrandbevakning erfordras omkring 300 brandtorn för att få ett hela riket täckande riksnät. Vid luftskyddsinspektionens tillkomst fanns oca 100 brandtorn, som uppförts på bekostnad bl a av skogsförsäkringsbolagen. Under åren 1940 - 1943 uppförde luftskyddsinspektionen de återstående brandtornen, så att riksnätet blev fullt utbyggt. Inalles finns för närvarande 305 brandtorn av trä eller av järn. Förnyelse och underhåll av liksom bevakning från tornen sker helt på statens bekostnad. De av försäkringsbolagen ägda tornen har sedermera skänkts till staten.

6. Vattenförsörjningen var på många håll i landet illa tillgodosedd, särskilt i händelse av krig. Man hade nämligen att räkna med att samhällens vattenledningar i ett sådant läge i stor utsträckning skulle sättas ur funktion. Tillsammans med dåvarande arbetsmarknadskommissionen gjorde luftskyddsinspektionen en inventering av landets behov av branddammar. Därvid visade det sig att ungefär 10.000 sådana dammar erfordrades. Enligt typritningar och kostnadsberäkningar, som uppgjorts inom brandavdelningen, skulle dessa anläggningar draga en kostnad av 20.000.000 kronor. En framställning om statsbidrag för anläggande av branddammar ledde dock icke till positivt resultat förrän år 1944.

7. Som ett led i utbyggandet av vattentillgången vid eldsvådor ingick även anskaffning och utdelande av vattencisterner, avsedda att monteras på lastbilar. Cisternerna utfördes i två storlekar, 1.200 och 3.000 liter. Sammanlagt inköptes 400 sådana cisterner; dessa utdelades kostnadsfritt, i huvudsak till städer och köpingar samt till orter med viktiga järnvägsknutpunkter.

II. Statens brandinspektions organisation m.m.

A. Instruktion för riksbrandinspektören.

Då statens brandinspektion den 1 oktober 1944 trädde i verksamhet, samtidigt som civilförsvarsstyrelsen, övertog inspektionen de arbetsuppgifter i fråga om fredsbrandförsvaret, som tidigare

åvilat luftskyddsinspektionens brandtekniska avdelning. Men därtill kom ytterligare ett stort antal arbetsuppgifter, vilka alla fixerades i den för riksbrandinspektören den 10 november 1944 utfärdade, alltså i oförändrad form gällande instruktionen. Denna instruktion innehåller följande:

- 1 §. Riksbrandinspektören utövar tillsyn över brandförsvaret inom riket. Det åligger honom bland annat att förskaffa sig en såvitt möjligt fullständig och allsidig kännedom om brandförsvaret i riket, skogsbrandförsvaret däri inbegripet, att med uppmärksamhet följa brandteknikens utveckling i teori och praktik såväl i Sverige som i utlandet, att verka för enhetlighet i fråga om brandförsvarets organisation i olika delar av landet, att verka för standardisering av brandmateriel, att besvara remisser från Kungl Maj:t, att yttra sig över de förslag till brandordningar eller ändringar däri, som till hans granskning överlämnas, att, därest inom visst län åtgärder erfordras för brandförsvarets stärkande, göra framställning härom hos länsstyrelsen, samt att i övrigt hos Kungl Maj:t göra de framställningar om förbättring av brandförsvaret, vilka kunna finnas nödiga.

Frågor rörande brandförsvaret under krig handlägger riksbrandinspektören såsom föredragande i civilförsvarestyrelsen. I övrigt är riksbrandinspektören, i den mån ej annat följer av vad särskilt stadgas, direkt inför Kungl Maj:t ansvarig för sin ämbetsförvaltning.

- 2 §. Riksbrandinspektören bör söka samarbete med de frivilliga organisationerna på brandväsendets område.
- 3 §. Riksbrandinspektörens stationeringsort är Stockholm. Han äger, i den mån det påkallas för fullgörande av honom ålagda uppgifter, företaga tjänsteresor inom riket.
- 4 §. Riksbrandinspektören må ej driva handel med brandredskap; eller vara kommissionär eller agent för annan, som driver sådan handel; eller vara delägare i handelsbolag, som har till huvudsaklig uppgift att bedriva verksamhet av nu nämnt slag.

Utan tillstånd av Kungl Maj:t må riksbrandinspektören ej heller åtaga sig sådant uppdrag eller innehava sådan befattning, som avses i 4 § 2 mom. civila avlöningsreglementet.

- 5 §. Beträdas riksbrandinspektören med fel eller försummelse i tjänsten, sker åtal inför Svea hovrätt.

B. Organisation och arbetsätt.

I frågor som gäller brandförsvaret under krig är riksbrandinspektören, som framgår av den för honom gällande instruktionen, föredragande i civilförsvarsstyrelsen, under det att han i övrigt är ansvarig direkt inför Kungl Maj:st. Riksbrandinspektören intar sålunda en i statsförvaltningen nära nog unik dubbelställning, ett förhållande som betingats av det nära sambandet mellan freds- och krigsbrandförsvaret. Det sistnämnda innebär ju i huvudsak en personell och materiell förstärkning av fredsbrandförsvaret.

Den nyssnämnda organisationsformen innebär bl a följande.

Avlöning till riksbrandinspektören, arvoden till av honom anlitate sakkunniga, anslag till resor för riksbrandinspektören samt sakkunniga ävensom till tryckningskostnader uppföras årligen i rikastaten under titeln Statens Brandinspektion. Den hos riksbrandinspektören tjänstgörande biträdande personalen - bestående av för närvarande en förste byråsekreterare i lönegrad Ca 29, en byråassistent i lönegrad Ce 25, två tillfälligt anställda sakkunniga mot arvode motsvarande lönegrad 31 och två mot arvode motsvarande lönegrad 23 samt två kanslibiträden - är anställd i civilförsvarsstyrelsen och uppförd å styrelsens personalförteckning. Medel för tillgodoseende av riksbrandinspektörens behov av kontorsinventarier, fakultetatur och tidskrifter ävensom förförknings- och försöksverksamhet på brandförsvarets område bestrides från styrelsens ordinarie anslag.

Hos riksbrandinspektören (statens brandinspektion) föres ett särskilt register för ärenden, avseende fredsbrandförsvaret, under det att civilförsvarsstyrelsen - jämte annan registrering - ombesörjer registreringen av de ärenden som gäller civilförsvarets brandtjänst. Sistnämnda grupp av ärenden utgöres emellertid till mer än 95 procent av ärenden, som är av fredsbrandnatur och avser statsbidrag till kommuner för olika brandförsvarsändamål.

Av vad här i korthet berörts torde framgå, att organisationen icke erhållit en i alla avseenden ändamålsenlig utformning. Frågan om en ändring har jämväl vid upprepade tillfällen varit föremål för öfverväganden. Sistnämnda fråga har emellertid icke enbart betingats av rådande oklarhet i fråga om de yttre formerna för verksamheten utan även och kanske främst till följd av svårigheterna att med en otillräcklig personaladministration på ett tillfredsställande sätt handlägga den år för år oavbrutet ökade mängden av till sin karaktär sinsemellan avsevärt skiftande ärenden.

Den nu angivna, i organisatoriskt hänseende komplicerade ställningen, som statens brandinspektion (riksbrandinspektören) intar i statsförvaltningen, är sedan några år tillbaka föremål för en utredning inom statens organisationsnämnd.

Inspektionen är under ledning av riksbrandinspektören organiserad på följande sätt.

Första avdelningen: Ärenden av juridisk, administrativ och ekonomisk natur; registratur och kansli.

Andra avdelningen: Ärenden angående det förebyggande brandförsvaret samt statsbidrag till branddammar och brandstationer.

Tredje avdelningen: Ärenden angående det släckande brandförsvaret samt ärenden angående civilförsvarets brandtjänst.

Riksbrandinspektörens verksamhet består i mycket stor utsträckning av resor för inspektion av brandförsvaret, i första hand problem gällande brandkårsorganisationen inom olika delar av landet. Vidare upptages hans tid i avsevärd omfattning av sammanträden med olika myndigheter och organisationer i Stockholm. Mycket ofta erhåller han även besök å tjänsterummet av bl a kommunala representanter för överläggningar i lokala brandförsvarsfrågor.

Genom återkommande möten med länsbrandinspektörerna och länskogsbrandinspektörerna - i Stockholm - ävensom genom sin närvaro vid

de olika länsförbundens - under svenska brandkårernas riksförbund - årsmöten erhåller riksbrandinspektören vidare en värdefull kontakt med den på fältet arbetande sakkunskapen.

Med ett stort antal olika statliga myndigheter förekommer ett nära och givande samarbete. Riksbrandinspektören har i sin egenkap av ledamot av statens brandskola - vice ordförande i styrelsen och ordförande i arbetsutskottet - möjlighet att ägna de viktiga utbildningsproblemen sin uppmärksamhet. Genom sin medverkan i 1953 års civilförsvarsutredning - i frågor av viss beskaffenhet - har riksbrandinspektören haft möjlighet att på nära håll följa arbetet med det nya civilförsvaret som nu är under uppbyggnad.

Genom utgivande av cirkulär samt, från och med 1956 även meddelanden, har statens brandinspektion möjlighet att till alla dem som i olika hänseenden har att göra med brandförsvarsfrågor sprida upplysning samt lämna anvisningar i åtskilliga för brandförsvaret betydelsefulla spörsmål.

C. Internationella kontakter.

En nära fruktbar kontakt har sedan åtskilliga år förekommit med ledande internationella organisationer på brandförsvarets område. Sverige är sålunda sedan 1946 medlem i C.T.I.F. (Comité Technique International de Prévention et d'Extinction du Feu) med säte i Paris. En omfattande skriftväxling i brandförsvarsfrågor av skilda slag förekommer med statliga, kommunala och andra brandförsvarsorgan i utlandet, Den viktiga utländska brandlitteraturen följes fortlöpanne och utländska standardblad, avseende standardisering av brandmateriel, kommer inspektionen med jämna mellanrum tillhanda. Ett givande utbyte av erfarenheter på skilda områden sker oavbrutet, bl a tillställles utländska brandförsvarsrepresentanter brandinspektionens cirkulär och meddelanden.

Som ett komplement till föreliggande redogörelse har på engelska språket gjorts en sammanfattning av statens brandinspektionens verksamhet och arbetsformer m m. Den har erhållit beteckningen statens brandinspektionens meddelanden 1956:13 A.

III. Författningar. A. Brandlagstiftningen.

Den förut gällande brandstadgan av år 1923 var visserligen så utarbetad att den kunde tillämpas icke blott för städer och

stadsliknande samhällen utan även för landskommuner, men någon skyldighet för en landskommun att hålla ett brandförsvaret fanns icke. Länsstyrelsen hade dock en möjlighet att, då den fann sådant erforderligt med hänsyn till byggnadstäthet eller befintligheten av eldfarliga inrättningar, efter vederbörandes hörande, förordna att de för landsbygden avsedda bestämmelserna skulle gälla inom viss kommun på landet eller del därav. Något sådant förordnande torde icke tvångsvis ha utfärdats, men en stor del av de dåvarande landskommunerna ordnade frivilligt sitt brandförsvaret enligt brandstadgan. I många kommuner fanns redan tidigare frivilliga brandkårer, och dessa kunde infogas i de brandordningar som fastställdes för kommunerna. För att uppmuntra till bildandet av frivilliga brandkårer på landsbygden lämnade brandförskriftsbolagen viss ersättning för kostnader i samband med brandsläckning. I en del kommuner, som kunde träffa avtal om släckningshjälp med närbeläget samhälle, begränsades brandordningarna till de förebyggande brandskyddsbestämmelserna och hade därför inga bestämmelser om eldsläckningsväsendet. Av landets samtliga landskommuner, den 1 januari 1945 till antalet 2,450, hade icke fullt 10 % fastställda brandordningar. I maj 1941 gällde avd II i 1923 års brandstadga sålunda för 225 kommuner eller delar därav. Den nya brandlagen kom därför att medföra en högst betydande förändring av landskommunernas brandförsvaret.

Det i 1 § brandlagen förekommande uttrycket "brandförsvaret" avser såväl eldsläckningsväsendet som det förebyggande brandskyddet, och båda dessa grenar av brandförsvaret skall således vara väl tillgodosedda inom kommunen. Där skall nu även ingå skogsbrandförsvaret, för vilket förut funnits en särskild skogseldslag.

Den nya brandlagen ålägger således varje kommun en ovillkorlig skyldighet att hålla ett brandförsvaret av tillfredsställande omfattning. Där skall finnas en brandstyrka av betryggande storlek och sammansättning, ävensom erforderlig brandmateriel och nödig vattentillgång. Vidare skall brandsyn förrättas och sötning verkställas. En nyhet i lagen är skyldigheten för varje kommun att lämna annan kommun släckningshjälp.

För den enskilda medborgaren stadgar brandlagen åtskilliga skyl-

digheter, däruv en del som icke förut funnits. Så t ex har nu plikten att biträda vid brandslöckning skärpts; sådan plikt föreligger nu icke endast för dem som uttagits till medlemmar i reservbrandstyrkan, motsvarande forna tiders "allmänna brandkår", utan även för ~~dem~~ inom viss ålder, som vistas - även tillfälligt - i orten, i den mån kroppskrafter och hälsotillstånd tillåta.

Skyldigheten för ägare av byggnad, upplag eller annan anläggning att hålla erforderlig brand- och livräddningsredskap har också skärpts gentemot 1923 års brandstadga. Där föreskrevs att i brandordningen må stadgas dylikt åliggande; i den nya lagen är skyldigheten ovillkorlig. Dessutom åligger ägaren att vidtaga nödiga åtgärder till förebyggande och bekämpande av brand i den mån de icke medför oskäligen kostnad. Ägarens skyldighet att efter brand tillhandahålla erforderlig arbetskraft för tillsyn, röjning och annat dylikt arbete är däremot ingen nyhet; den fanns även i 1923 års stadga.

Slutligen finns också i lagen stadganden om straff för vårdslöshet med eld - ett stadgande som visserligen saknades i 1923 års brandstadga, men som fanns i den gamla Bygghingabalken - samt bestämmelser om straff för åsidosättande av lagens föreskrifter.

Den nya brandstadgan ger mer detaljerade föreskrifter beträffande brandlagens stadganden. Den är uppdelad på tre avdelningar; en är avsedd för städer och stadsliknande samhällen, en för landskommuner och en tredje avdelning innehåller allmänna bestämmelser.

Avdelning I skall gälla för städer, köpingar och annan tätare bebyggd ort, för vilken Komungen bestämt att så skall ske. Dessa orter utgjordes av den övervägande delen av de vid denna tid förefintliga municipalsamhällena samt av ett par mindre men jämförelsevis tätbebyggda kommuner.

Avdelning II skall gälla för samtliga landskommuner, inbegripet de municipalsamhällena där en eller flera av de övriga "stads-

stadgerna" men icke brandstadgans avdelning I, enligt Konungens förordnande, skall tillämpas.

Avdelning III skall gälla för alla kommuner, alltså för såväl stad som landsbygd. Där finns först vissa stadganden om åtgärder till förekommande och släckning av skogseld samt vidare regler angående besiktning och slutligen ansvars- och straffbestämmelser. Kapitlet "Om besiktning" ger vissa personer, däribland riksbrandinspektören, befogenhet att besiktiga byggnader, upplag och andra anläggningar på tid som besiktningsmannen själv bestämmer. Detta är en nyhet, som saknar motsvarighet i förut gällande rätt. Den avser framförallt att giva möjlighet att undersöka, huruvida det förebyggande brandskyddet blivit i betryggande grad tillgodosett.

Brandlagen och brandstadgan kan icke i detalj reglera kommunernas brandförsvar; de skall bilda en ram för den organisation, som med hänsyn till de lokala förhållandena kan uppbyggas. Denna organisation skall närmare utformas i de brandordningar som enligt brandstadgan skall finnas i varje stad respektive landskommun och som skall fastställas av länsstyrelsen. I avsikt att för de kommunala myndigheterna underlätta arbetet med utarbetandet av dessa brandordningar, har på uppdrag av chefen för kommunikationsdepartementet riksbrandinspektören med biträde av tillkallade sakkunniga utarbetat normalbrandordningar. Dessa är till antalet tre; en för städer och stadsliknande samhällen och två för landskommuner. De sistnämnda är lika i alla avseenden utom ifråga om skogsbrandförsvaret, som enligt den ena är förenat med bygdebrandförsvaret och enligt den andra ordnat separat under särskild skogsbrandfogde.

Förutom dessa förordningar bör, för att brandförsvaret skall bli fullt tillfredsställande, ytterligare föreskrifter utföras. Sålunda tillkommer det den myndighet, som förvaltar brandförsvarets angelägenheter, d v s i de flesta fall brandstyrelsen, att uppgöra förslag till reglemente för personalen vid brandstyrkan, inklusive befälet, ävensom för brandsynförrättarna och för skorstensfejaren. Ett sådant reglemente skall huvudsakligen be-

röra dessa befattningshavares anställning, tjänsteåligganden och avlöningar respektive arvoden. Det skall antagas av kommunens beslutande myndighet.

Enligt normalbrandordningen bör i varje kommun även finnas en instruktion rörande brandstyrkans tjänstgöring. Den avser att giva personalen upplysning om allt vad den måste känna till för att kunna sköta sitt arbete, såväl vid eldsläckning som under tiden mellan eldsvådorna, med bl a materielens skötsel och underhåll. Dessa instruktioner skall enligt normalbrandordningens anvisningar utföras av brandchefen i samhälle, där brandstadgans avd I gäller och i andra samhällen av brandstyrelsen.

Riksbrandinspektörens funktion enligt den nya brandlagen är fastslagen i ett enda stadgande. I brandlagens 2 § sägs sålunda att "tillsyn över brandförsvaret inom riket utövas av en riksbrandinspektör."

I en andra punkt sägs att länsstyrelse skall tillse att brandförsvaret inom länet är tillfredsställande ordnat.

Inom länsstyrelsen handlägges ärenden rörande brandförsvaret i regel på civilförvarssektionen. Länsstyrelserna har utrustats med särskild brandteknisk sakkunskap, länsbrandinspektörerna, en i varje län, och - för skogsbrandförsvaret - länsskogsbrandinspektörer, framförallt i de skogrika Norrlandslänen. I övriga län är länsbrandinspektören även länsskogsbrandinspektör. Inspektörerna äro arvodesavlönade och tjänstgöra huvudsakligen då de är fria från sitt ordinarie arbete. Den på dem ankommande verksamheten i egenskap av länsstyrelsernas sakkunniga har ökat år från år.

De grenar av riksbrandinspektörens verksamhet, som under de gångna åren förorsakat den största arbetsbördan, har varit den granskning av brandordningar för städer, köpingar och municipalsamhällen som enligt brandstadgans 2 § åligger honom. Beträffande granskningen av brandordningar för landskommuner finns

i brandlagen inga bestämmelser om riksbrandinspektörens granskningsskyldighet, men en sådan brandordning skall för fastställelse underställas länsstyrelsens prövning. Riksbrandinspektörens yttrande inhämtas i betydande omfattning även i dessa fall.

B. Byggnadslagstiftningen.

Då det förebyggande brandförsvaret kommit att intaga en alltmer betydelsefull ställning inom brandförsvaret, skall här något nämnas om de grundläggande bestämmelserna på detta område (byggnadslagstiftningen).

Vid tidpunkten för tillkomsten av luftskyddsinspektionens brandtekniska avdelning gällde byggnadsstadgan den 20 november 1931. År 1945 godkände riksdagen vissa ändringar av densamma, och år 1947 antogs den nu gällande byggnadslagen och byggnadsstadgan, vilka båda trädde i kraft den 1 januari 1948. På grund av de omfattande bestämmelserna inom byggnadslagstiftningen, ej minst av kristidsbetonad karaktär, har det uppstått ett starkt behov av en förenkling och samordning av dessa bestämmelser för att därigenom underlätta proceduren för i första hand de byggande. Kungl Maj:t har därför tillsatt en kommitté för att utreda dessa förhållanden och inkomma med förslag till ny byggnadslagstiftning, 1951 års byggnadsutredning.

I och med 1947 års byggnadsstadga infördes en omläggning av stadgans uppställning på så sätt att tekniska detaljbestämmelser utbröts ur stadgan och infördes i en ny publikation, byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan (BABS). Fördelen härmed är att ändringar av teknisk karaktär, i regel betingade av den snabba utvecklingen på byggnadsområdet, kan göras utan att riksdagen behöver godkänna ändringarna. Anvisningarna skall dock för att vara gällande godkännas av Kungl Maj:t.

Det byggnadstekniska brandskyddet grundar sig i huvudsak på byggnadsstadgans bestämmelser. Då denna, på ett undantag när, nämligen 64 §, endast gäller för planlagt område och icke för den egentliga landsbygden, har viss olikhet i bedömningen av byggnader inom de respektive områdena uppkommit. Brandinspektionen har därför den 8 november 1951 föreslagit 1951 års byggnadsutredning att den

kommande nya byggnadsstadgan skall gälla för hela landet, varav bl a skulle följa att de i brandordningarna intagna bestämmelserna för ny- eller ombyggnad av hus med eldstad skulle kunna utgå.

År 1951 föreslog den s k turistutredningen, att den nuvarande stadgan om hotell- och pensionatrörelse skulle uppdelas på sådant sätt att en del skulle utgöra den nya hotellförordningen och innehålla allmänna bestämmelser om hotell och om rätten att driva hotell eller pensionat, polisliära föreskrifter samt särskilda bestämmelser till skydd mot eldfara, såsom föreskrifter om sötning, belysning och reservbelysning, alarmering, brandredskap, ordningsföreskrifter samt besiktning. Den andra delen rörande byggnadernas beskaffenhet och planläggning skulle däremot utgå för att istället införas i byggnadsstyrelsens anvisningar.

Nu gällande biografordning har även föreslagits bliva överflyttad till byggnadsstyrelsens anvisningar. I samband därmed skulle också behovet av bestämmelser för teatrar, föreläsningssalar och liknande lokaler tillgodoses.

C. Övriga författningar, som berör brandförsvaret.

Bland andra brandförsvaret berörande författningar kan nämnas filmförordningen, föreskrifter rörande elektriska anläggningar och elektrisk materiel, förordningar om explosiva varor och om eldfarliga oljor, vägtrafikförordningen m m. Här kan även nämnas, att riksbbrandinspektören såsom expert ingår i 1951 års oljeutredning. Utredningens uppgift är att utarbeta förslag till ny förordning om eldfarliga oljor.

IV. Verksamheten.

A. Organisationsärenden.

En grupp ärenden, som i icke ringa utsträckning belastat verksamheten inom statens brandinspektion, har utgjorts av spörsmål rörande brandförsvarets organisation inom och mellan kommunerna. Sålunda har, icke minst i anslutning till den s k storkommundelningen en mångfald frågor av betydelse för brandförsvaret

uppkommit. I syfte att vägleda bl a kommunerna vid förberedandet av nämnda indelning har inspektionen utarbetat särskilda anvisningar (statens brandinspektions cirkulär nr 14).

Vidare har inspektionen, i samband med att municipalsamhällen i allt större utsträckning - av ekonomiska och andra skäl - funnit sig böra återgå till moderkommunen, lämnat vissa anvisningar inom de f d municipala områdena (statens brandinspektions cirkulär nr 15). Med hänsyn till att skärpta krav - brandstadgans avd I - gällde inom municipalsamhällen, befanns det angeläget att skapa vissa garantier för att brandförsvaret genom återgången icke blev sämre tillgodosett inom de tättbebyggda, brandfarligare områden, som motsvarade de f d municipalsamhällena, och för vilka - efter upplösningen av samhällena - brandstadgans avd II skulle gälla. I cirkulär nr 15 framhålles sålunda bl a fördelen av att brandchefen och vice brandchefen anställas på obestämd tid i stället för att väljas på 4 år, som normalbrandordningen för landskommuner föreslår. Vidare bör brandsynen förrättas på det sätt som förut skett i municipalsamhället. Den viktigaste punkten gäller dock sotningsbestämmelserna. Dessa bör enligt anvisningarna bibehållas vid vad som förut gällt, dels för samhället, och dels för kommunen i övrigt, och all sotning bör utföras av en av brandstyrelsen godkänd skorstensfejare.

Andra organisatoriska problem av betydelse har gällt brandförsvarsförbund och släckningsavtal. I regel förhåller det sig visserligen så att kommunerna - särskilt är detta fallet efter storkommunindelningen - själva och utan samband med andra kommuner ombesörjer sitt brandförsvaret. Men det förekommer även att två eller flera kommuner slår sig ihop och bildar brandförsvarsförbund (kommunalförbund) eller att en kommun med en annan avtalar om släckningshjälp. Inspektionen har, jämte det den avgivit yttranden i ett stort antal ärenden av detta slag, utfärdat anvisningar till kommunernas ledning i dylika fall (Statens brandinspektions cirkulär nr 3 och 5).

B. Granskning av brandordningar.

Enligt 1 och 22 §§ brandstadgan skall det finnas en brandordning icke blott för varje stad och stadsliknande samhälle utan också

för varje landskommun. De brandordningar som är avsedda för städer och andra samhällen, för vilka brandstadgans avd I skall tillämpas, skall författningsevenligt granskas av riksbrandinspektören, innan de fastställs av länsstyrelserna. De för landskommunerna avsedda brandordningarna skall författningsevenligt granskas av länsbrandinspektörerna.

Den av riksbrandinspektören under tiden t o m 1955 verkställda granskningen av brandordningar har gällt 133 städer, 86 köpingar och 164 municipalsamhällen, för vilka brandstadgans avd I gällt. Men dessutom har yttranden på länsstyrelsernas begäran avgivits beträffande förslag till brandordningar för 111 landskommuner och för 13 kommunalförbund. Sammanlagt har således granskats brandordningar för 507 kommuner. Men ett stort antal förslag har återkommit flera gånger bl a på grund av att riksbrandinspektören förordat vissa ändringar i de upprättade förslagen. Det sammanlagda antalet granskade förslag har därför till och med år 1955 uppgått till 757. Förutom dessa granskningar har yttranden avgivits ifråga om ändringar av delar av brandordningar; antalet sådana yttranden uppgår till flera hundra.

Orsaken till att så många brandordningar för landskommuner underställts riksbrandinspektören för granskning, trots att detta ej föreskrives i brandstadgan, är den i flera avseenden skedd förändring, som dessa kommuner undergått under senare år. Storkommunindelningen, som genomfördes 1952 och som minskade antalet landskommuner till ungefär 1/3 mot tidigare, har visserligen i och för sig icke annat än i undantagsfall krävt yttranden av riksbrandinspektören i fråga om brandordningar för de sammanslagna kommunerna, men däremot har den omständigheten att - som ovan nämnts - en stor del av de tidigare municipalsamhällena i brandförsvarshänseenden återgått till moderkommunerna medfört att riksbrandinspektören fått granska förslag till de nya brandordningar som i anledning härav måst upprättas.

Den 1 januari 1944 fanns i landet 218 municipalsamhällen, för vilka den gamla brandstadgan för stad gällde, och för vilka den nya brandstadgans avd I skulle tillämpas. Den 31 december 1955

hade antalet sådana municipalsamhällen sjunkit till 53. Till en del beror denna minskning på att några municipalsamhällen blivit städer och köpingar, men det stora flertalet har i syfte att slippa ifrån tidigare existerande dubbelbeskattning, i brandförsvarshänseende återgått till moderkommunerna.

Riksbrandinspektörens granskning av brandordningsförslagen har gällt varje punkt av betydelse, gällande såväl brandsläckningsväsendet som det förebyggande brandskyddet. Framförallt har den dock gällt brandstyrkans organisation, storlek och beredskap samt övningar.

Enligt 3 § brandlagen kan en brandstyrka bestå av yrkesbrandkår, borgarbrandkår eller frivillig brandkår eller av en kombination av yrkesbrandkår och borgarbrandkår. Dessutom skall i varje kommun finnas reservbrandstyrka. I 5 § normalbrandordningarna föreslås olika alternativ beträffande brandstyrkans numerär och sammansättning för städer och samhällen av olika storlek samt för kommuner med eller utan tätbebyggelse.

Under de senaste åren har en strävan alltmer gjort sig gällande att minska borgarbrandkårens i normalbrandordningarna föreslagna numerär för att därigenom förbilliga brandväsendet. Denna i och för sig beaktansvärda strävan har riksbrandinspektören så långt möjligt sökt biträda. Detta har också kunnat ske på grund av att såväl personalens utbildning och beredskap som brandmaterielen oavbrutet förbättrats.

Frågan om vad som är att anse som yrkesbrandkår, ävensom var sådana kårer bör organiseras har ofta diskuterats. I normalbrandordningen föreslås yrkeskårer i städer med 12.000 - 13.000 invånare och därutöver. 1941 års brandförsvarsutredning uttalar, att en yrkeskår var en kår, bestående av så stor heltidsanställd personal, att en beredskap på minst ett befäl och fem man ständigt kunde upprätthållas. Riksbrandinspektören har vid sina ställningstaganden i huvudsak följt här angivna allmänna riktlinje. En påtaglig begreppsförvirring har emellertid icke sällan förekommit på detta område. Så har varit fallet, då vissa kommuner redovisar s k yrkesbrandkårer, bestående av

en + två eller t o m i ett fall, av en enda man. På senare tid har det i några fall förekommit att yrkesbrandkärer godtagits, då de haft en utryckningsberedskap på en + tre man i stället för en + fem.

En starkt bidragande orsak till att man velat kalla brandkärerna yrkesbrandkärer är att enligt brandstadgan brandsyn i sådana fall kan förrättas av brandchefen ensam eller av annan av brandbefälet. Därför undvikas kostnaderna för brandsyn genom särskild nämnd.

Näst efter brandkärernas organisation har frågan om sotningsförfarandet - särskilt då det gäller avvägning av sotningsfristerna - vällat åtskilligt arbete. I synnerhet har detta varit fallet beträffande de f d municipalsamhällena, för vilka, efter återgången till moderkommunen, de lindrigare landsbygdsbestämmelserna automatiskt gällt, därest icke särskilda åtgärder vidtagits. - Andra spörsmål angående sotningsförfarandet har gällt behörigheten för annan än skorstensfejare att verkställa sotning, indelningen i sotningsdistrikt, undantag i fråga om vissa objekt från sotning o s v.

Brandalarmeringens effektivitet är givetvis av mycket stor betydelse för det släckande brandväsendet. Enligt 10 § brandstadgan skall varje samhälle, där brandstadgans avdelning I gäller "hålla brandtelegraf eller ock på annat lämpligt sätt träffa anordning, varigenom brandkåren kan av allmänheten alarmeras." För landskommuner finns däremot ingen liknande förordning.

10 § brandstadgan har i normalbrandordningen närmare utformats så, att där föreslås brandtelegraf med brandskåp och alarmeringscentral samt elektriska alarmklockor hos brandkårens befäl och övrig personal. Dessa normalbrandordningens anvisningar har följts av så gott som alla sådana samhällen, även av de minsta municipalsamhällena. Men endast i brandordningarna, icke alltid i verkligheten. Att ett municipalsamhälle med ett par hundra invånare icke kunnat bekosta en brandtelegraf är helt naturligt och har icke föranlett några erinringar från riksbrandinspektörens sida; det har ansetts tillräckligt med membransändare för ett sådant samhälle.

På senaste tiden har den åsikten allt mer gjort sig gällande att brandtelegrafan är en omodern inrättning. Sedan telefonen fått den stora utbredning som den nu har, sker nämligen endast ungefär 10 % av alla brandkårsalarmeringar medelst brandtelegraf. Och av dessa 10 % är en mycket stor del falska alarm. Det är på grund härav icke förvånande att flera städer övervägt att ersätta brandtelegrafan med något annat alarmeringsystem.

Televerket har visat sig intresserat av denna fråga och utarbetat ett hjälptelefonsystem, avsett för såväl brandkåren som polisen. Ett sådant system finns sedan 1953 installerat i Malmö. Systemet har visat sig fungera väl. Bland annat har antalet falska alarm minskat avsevärt. Samma system har sedan dess uppsatts i flera andra städer.

Beträffande alarmeringen av brandkårer i landskommuner har riksbandsinspektören haft ringa anledning att avgiva yttrande. Endast i sådana fall, då ett municipalsamhälle i brandförsvårshänsyn återgått till moderkommunen har anledning funnits att tillse att någon bestämmelse härom införts i den för kommunen utarbetade nya brandordningen; det har nämligen i de flesta fall varit så, att kommunens brandkår skulle vara placerad i det förutvarande municipalsamhället. Såvida icke brandtelegraf förut funnits i samhället, då den givetvis borde bibehållas, har riksbandsinspektören föreslagit, att för alarmeringen skulle finnas membranändare "till det antal och på de platser som av brandstyrelsen bestämmas."

I detta sammanhang bör nämnas, att beslut nyligen fattats om en första utbyggnad av den s k S.O.S.-tjänsten. I S.O.S.-utredningen deltog på sin tid riksbandsinspektören som en av utredningsmännen.

En punkt i brandordningarna, som föranlett åtskilliga yttranden, är bestämmelser om halmstacks avstånd till byggnad. Den för lantgårdars brandskydd så viktiga bestämmelsen om minst 12 meters avstånd, har vid upprepade tillfällen varit föremål för motioner i riksdagen med syfte att uppmjuka eller t o m avskaffa den. Åren 1947, 1948 och 1949 framfördes sådana motioner, men de

avslogs, enär ett visst avstånd ansågs nödvändigt för lantgårdarnas brandskydd. Men 1950 togs frågan återigen upp i riksdagen, och då beslöts, att bestämmelsen om halmstackars avstånd skulle utgå ur normalbrandordningarna. Riksbrandinspektören föreslog i anledning härav att, om en kommun anhåller om fastställelse av en brandordning, där bestämmelse om avstånd saknas, länsstyrelsen bör fästa kommunens uppmärksamhet på vikten såväl för kommunen som för den enskilde fastighetsägaren att i möjligaste mån förhindra uppkomsten av brand och att för den skull godtaga en föreskrift i brandordningen av visst innehåll i fråga om halmstackars avstånd. Skulle kommunen likväl motsätta sig ett dylikt förslag, hade länsstyrelsen med hänsyn till riksdagens uttalande endast att fastställa det av kommunen antagna förslaget. Av de efter 1950 fastställda brandordningarna har mer än tre fjärdedelar bibehållit avståndsbestämmelser i någon form.

En annan punkt i brandordningarna, som varit föremål för diskussion, är normalbrandordningarnas sista paragraf. Där stadgas bötesstraff för överträdelse av brandordningens föreskrifter "där icke å förseelsen följer straff enligt allmän lag eller författning". Denna bestämmelse har Justitieombudsmannen ansett stridande mot 16 § brandlagen. Efter riksbrandinspektörens hörande beslöt emellertid JO icke vidtaga annan åtgärd än att i skrivelse till den 1954 tillkallade utredningen för revision av brandlagstiftningen, 1954 års brandlagrevision, föreslå de åtgärder som revisionen kunde finna påkallade.

G. Bygdebrandförevar (förebyggande).

I brandlagen, brandstadgan och brandordningarna finns införda vissa bestämmelser rörande det förebyggande brandförevarat. Dessa avser i första hand brandsyn och sotning, varom närmare anvisningar finns i normalbrandordningarna.

De förelägganden som ges i samband med brandsyn kan överklagas hos länsstyrelserna respektive Kungl Maj:st, varifrån ärendena ofta remitteras till brandinspektionen för yttrande. Inspektionens yttrande eller råd begäres icke sällan direkt från brand-

cheferna, innan föreläggande gives. Sotningsfrågor, av väsentlig betydelse för det förebyggande brandförsvaret, underställes vidare inspektionen ej endast i samband med antagande av brandordningar utan även i andra sammanhang.

I normalbrandordningarna finns även åtskilliga andra anvisningar om åtgärder till förebyggande av brandfara. Ändringar av dessa anvisningar har endast förekommit i mycket ringa omfattning under de gångna åren. Bland ändringarna kan framförallt nämnas följande.

Då normalbrandordningarna utsändes 1945 fanns inga byggnadsbestämmelser för landskommuner och därför infördes i normalbrandordningen för landskommun en paragraf med anvisningar om hur hus med eldstad borde uppföras, för att brands uppkomst och spridning i möjligaste mån skulle kunna förebyggas. Dessa anvisningar överensstämde ej till alla delar med motsvarande bestämmelser i den år 1947 utfärdade byggnadsstadgan, och, när denna även skall tillämpas för en landskommuns planlagda områden, uppstod sålunda en viss divergens mellan byggnadsbestämmelserna för planlagt och icke planlagt område i en sådan kommun. Denna divergens har inspektionen sökt överbygga genom att i cirkulär nr 14, som utgavs i juli 1951 i samband med storkommunindelningen år 1952, rekommendera kommunerna att låta byggnadsstadgans bestämmelser ersätta de tidigare brandordningsbestämmelserna. Den lämnade rekommendationen har efterföljts i närmare 200 brandordningar, som tillkommit efter år 1952. Härigenom har för dessa kommuner samma bestämmelser erhållits för skorstenar och rökrör i byggnader inom och utom stadsplanlagt område.

Då byggnadsstadgan reglerar det förebyggande brandskyddet för byggnader, har inspektionen såsom tidigare nämnts vid nu pågående revision av byggnadslagstiftningen sökt få byggnadsstadgan att gälla generellt över hela landet. I samband med den pågående byggnadsutredningen har översyn av byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan skett. I detta arbete har brandinspektionen medverkat. Arbetet är ännu icke fullt slutfört. Vad som behandlats är bl a brandteknisk klassindelning, byggnads utförande med hänsyn till motståndsförmåga mot brand, utrymnings-

vägar i samlings-salar, höghus etc., utförande av frisklufts- och utsugningskanaler, eldstäder och rökkanaler, brandskyddsfordringar på industrilokaler, lagerlokaler o d med specialbestämmelser för lokaler för sprutmålning, för förvaring och bearbetning av film, för upplag av explosiva varor samt eldfarliga oljor eller vätskor och för spannmåls-lagerhus. Vidare har behandlats samlingslokaler med specialbestämmelser för biograf-er och teatrar samt för skolor, sjukvårdsanstalter, ålderdomshem, hotell och pensionat, garage m m.

För brandskyddet av lantbrukets ekonomibyggnader har vissa bestämmelser utarbetats av lantbrukets brandskyddskommitté, i vilken statens brandinspektion är representerad. Resultatet av kommitténs arbete har publicerats i principritningar, som finns tillgängliga bl a hos svenska brandskyddsföreningen.

I den tidigare omnämnda, år 1948 tillsatta s k turistutredningen, vilken bl a hade att revidera den nuvarande hotell- och pensionatstadgan, var brandinspektionen representerad. Utredningen har sedermera överlämnat sitt betänkande, vilket redovisas i S O U 1951:49. Betänkandet har emellertid icke ännu resulterat i någon författning.

År 1951 tillsattes en kommitté, 1951 års oljeutredning, med uppgift att verkställa översyn av 1921 års förordning angående eldfarliga oljor. I arbetet härmed, som ännu ej är slutfört, deltagar statens brandinspektion i det att riksbrandinspektören kallats att vara expert åt utredningen. Avsikten med den nya förordningen är att få bestämmelser för alla brandfarliga vätskor. Den torde sålunda komma att omfatta även eldningsolja och vis-sa i vatten lösliga vätskor såsom sprit m m.

Inom statens provningsanstält finns en kommitté benämnd statens provningsanstalts branddelegation, i vilken brandinspektionen är företräd. Delegationen, som har rådgivande karaktär, yttrar sig över provningar, sättet för dessas utförande och över användningen av vissa material för byggnadsändamål.

Tillsammans med sprängämnesinspektionen har brandinspektionen utarbetat cirkulär nr 21 med anvisningar angående oljeeldningsanläggningar. Detta cirkulär har ersatt tidigare utgivna cirkulär nr 7, 7a, 9, 10, 10A, 16 och 17, alla berörande spörsmål i samband med oljeeldning.

Till det förebyggande brandförsvaret bör också räknas granskning av förslag till stadsplaner. Dylika ärenden inkommer till inspektionen i huvudsak såsom remisser från byggnadsstyrelsen och civilförsvartsstyrelsen samt, då ärendena gäller oljehamnar och cisternanläggningar, från sprängämnesinspektionen.

Inspektionen har även haft sin uppmärksamhet riktad på brandfaran hos vissa leksaker såsom leksaksbiografapparater, s k tomtbloss, vätgasballonger och liknande.

År 1953 avgav brandinspektionen till Kungl Maj:st ett utlåtande över vad riksdagens revisorer anfört beträffande spannmålslagerhusens brandskydd. Några åtgärder i anledning av vad i ärendet förekommit har emellertid ännu icke företagits.

Brandinspektionen har även i några fall på därom framställd begäran avgivit förslag beträffande det förebyggande brandförsvaret i särskilda byggnader, bl a domkyrkan och slottet i Uppsala.

D. Skogsbrandförsvaret.

1. Inledning.

Som tidigare nämnts arbetade luftskyddsinspektionens brandtekniska avdelning bl a med organisationen av skogsbrandförsvaret med särskild hänsyn till krigsbrandförsvaret. Genom denna myndighets försorg kompletterades bl a utbyggnaden av skogsbrandbevakningstornen till det s k riksnätet. Samtidigt med riksnätets färdigställande åren 1940 - 1943 inköptes lättare och tyngre brandsläckningsmateriel, som upplades dels i särskilda depåer, dels i olika brandstationer.

I maj 1942 utsåg skogsstyrelsen och luftskyddsinspektionen enligt Kungl Maj:sts bemyndigande en kommitté, skogsbrandsläckningskom-

mittén för att uppgöra planer för samt utföra provnings- och försöksverksamhet ifråga om lämplig släckningsmetodik ävensom i fråga om skogsbrandredskapens ändamålsenlighet och rationella utnyttjande. Kommittén redovisade år 1946 sitt arbete i ett "Utlåtande rörande metoder och materiel vid skogsbrandsläckning" (S O U 1946:73).

2. Skogsbrandstatistik.

År 1944 erhöll skogsstyrelsen bemyndigande att utarbeta en skogsbrandstatistik, omfattande alla landets skogar. Denna arbetsuppgift övertog sedermera brandinspektionen vid sin tillkomst. I brandinspektionens cirkulär nr 19 har riksskogsbrandstatistiken för åren 1944 - 1953 redovisats med vissa kommentarer.

Såsom bilaga till föreliggande redogörelse återfinnes statistiken för åren 1954 och 1955 med erforderliga kommentarer. Statistiken brukar redovisas i fyra tablåer, varav tablå 1 är en allmän redogörelse, tablå 2 visar brandoräaksfördelningen, tablå 3 fördelningen av bränderna på de olika årstiderna och slutligen tablå 4 utgör en redogörelse för skogsbrandbevakningen och dess kostnader.

3. Förebyggande skogsbrandförsvar.

Till det förebyggande skogsbrandförsvaret räknas i första hand skogsbrandbevakningen. Denna bekostas helt av staten och sker från de förutnämnda 305 skogsbrandtornen, vilkas underhåll inklusive nybyggnad vid ersättande av utrangerade torn ävenledes bekostas av staten.

Genom de rapporter som länsstyrelserna årligen insänder till brandinspektionen framgår att nyttan av skogsbrandbevakningen är väsentligt olika i de norra och södra delarna av landet. Det har sålunda visat sig att antalet skogsbränder under 10-årsperioden 1944-1953, som rapporterats först från brandtornen i delen norr om linjen Karlstad-Gävle utgjorde 22,8 %, under det att motsvarande siffra för den södra delen endast var 2,5 %. Detta gav inspektionen anledning att uppmana länsstyrelserna att

Överväga att draga in tornbevakningen i den södra delen för att därigenom minska bevakningskostnaderna. Dessa är nämligen mycket stora och har inklusive underhållet av brandtornen och telefonavgifterna varit för

år 1945	223.526 kronor
" 1946	214.572 "
" 1947	279.362 "
" 1948	231.657 "
" 1949	229.455 "
" 1950	239.214 "
" 1951	200.376 "
" 1952	255.609 "
" 1953	257.756 "
åren 1945-1953 summa	2.131.527 kronor
eller genomsnittligt oia	235.000 kronor per år.

Av skogsbrandstatistiken framgick rätt tidigt att järnvägarna var den största anstiftaren av skogsbränder. Brandinspektionen tillskrev på grund härav år 1948 statens järnvägar och de enskilda järnvägarna och rekommenderade vissa förebyggande åtgärder.

Järnvägseldsvådorna har därefter minskat år från år till såväl antal som omfattning.

Genom hyggesbränningens alltmer ökade användning vid skogsvården har brandskadorna stegrats högst väsentligt. Antalet skogsbränder av denna orsak steg nämligen från 2 år 1944 till 101 år 1949. Efter denna tid sjönk antalet skador för att sedan återigen stiga till 47 år 1953. Den avbrända arealen steg från 3 ha år 1944 till 669 ha år 1947. Den avbrända arealen minskade därpå till 48 ha 1951, varefter den åter stigit till 186 ha år 1953. I syfte att i möjligaste mån förhindra uppkomst och spridning av brand till följd av hyggesbränning har brandinspektionen utfärdat anvisningar angående säkerhetsåtgärder vid hyggesbränning (cirkulär nr 20).

4. Släckande skogsbrandförsvar.

Utöver de åtgärder som ovan angivits, nämligen uppläggande av lättare brandsläckningsredskap i depåer samt inköp och fördelning av motorsprutor för skogsbrandsläckning, vilket verkställdes genom luftskyddsinspektionens försorg, har ytterligare anskaffning för detta ändamål icke förekommit. Genom att materielen sedermera överlätits till kommunerna, är staten numera icke ägare till någon skogsbrandsläckningsmateriel.

Metoderna för skogsbrandsläckning har under det gångna decenniet undergått en successiv förändring på så sätt att släckning genom uppbådad personal alltmera efterträts av släckning genom de kommunala brandkårerna. Den torra släckningsmetoden har därvid kompletterats eller ersatts med släckning med användande av motorsprutor. Släckningsinsatsen sker härigenom betydligt snabbare än vid uppbådningsmetoden. Då kostnaderna emellertid i regel blir något större för en brandkår än för ett uppbåd, har ofta en kombinerad släckningsmetod använts med brandkår, som gör en första insats men som sedermera avlöses av uppbådad personal.

Statistiken visar att antalet skogsbränder på 1 ha och däröver minskat under åren 1944 - 1953 samtidigt som släckningskostnaderna stigit. I de södra delarna av landet användes numera nästan uteslutande brandkårer för släckning av skogsbrand under det att man i de norra delarna är nödsakad att i stor omfattning använda uppbådad personal för släckning på grund av de i regel stora avstånden till brandstationerna. Detta förhållande framgår av nedanstående tabell.

Område	Brandkårskostnad i % av totala släckningskostna- den	Avbränd areal i % av totala av- brända arealen
Länen söder om linjen Karl- stad-Gävle	44	20
Värmlands, Kopparbergs, Gävle- borgs och Västerorrlands län	41	22
Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	18	48

Kostnaderna för släckning av skogsbrand betalas sedan gammalt av staten, numera enligt kungörelse den 30 juni 1947 (SF 343). Enligt 6 § i sistnämnda kungörelse utgår ersättning till brandkår enligt grunder, som fastställles av riksbrandinspektören. Med anledning härav utgav statens brandinspektion år 1947 cirkulär nr 8 med föreskrifter angående ersättning för verksamhet vid brandsläckning m m. Detta cirkulär ersattes år 1952 med cirkulär nr 12, som innehåller föreskrifter rörande tillämpningen av kungörelsen den 30 juni 1947.

E. Civilförsvarets brandtjänst.

Såsom tidigare angivits är riksbrandinspektören föredragande i civilförsvarestyrelsen i frågor som avser brandförsvaret i krig (civilförsvarets brandtjänst). För fullgörande av de därmed sammanhängande arbetsuppgifterna har riksbrandinspektören att utnyttja erforderlig del av statens brandinspektions personal. Normalt har personalen vid avdelning III - två å tre personer - till 90 procent ägnat sina krafter åt civilförsvarets problem. Riksbrandinspektörens arbetsorganisation för handläggning av civilförvarsfrågor benämnes civilförsvarestyrelsens brandtekniska avdelning (ursprungligen riksbrandinspektörens avdelning). - Men även personalen vid de övriga avdelningarna - liksom riksbrandinspektören personligen - har måst ägna en stor del av sin tid åt denna del av verksamheten. I föreliggande sammanhang finns icke anledning närmare beröra de åligganden som åvilar riksbrandinspektören i hans egenskap av föredragande i styrelsen. Redogörelse härför lämnas av civilförsvarestyrelsen i dennas årsredogörelse.

I korthet må dock följande här nämnas.

Civilförsvarets brandtjänst ingår i allmänna civilförsvarets skadeavhjälpande organisation. Detta innebär att brandförsvarets fredsorganisation betydligt utvidgas; materiel anskaffas, uppehållsplatser ordnas, personal inkallas och utbildas o s v. Vägledande för arbetet har tidigare varit av luftskyddsinspektionen utfärdade anvisningar för brandtjänsten, vilka anvisningar sedan flera år tillbaka varit föremål för omarbetning. Emellertid har -

främst på grund av pågående civilförsvarsutredningar - en modernisering av anvisningarna ännu ej utförts. Däremot har utgivits vissa andra anvisningar på krigsbrandförsvarets område, berörande olika detaljfrågor. En omfattande försöks- och forskningsverksamhet har vidare bedrivits till gagn för såväl civilförsvarets brandtjänst som för fredsbrandförsvaret.

F. Brandteknisk försöksverksamhet.

En på lång sikt betydelsefull arbetsuppgift är den brandtekniska försöksverksamheten som med utnyttjande av medel, vilka upptagits i civilförsvarsstyrelsens stat för forsknings- och försöksverksamhet genomförts under de gångna åren. Därvid har till inspektionens hjälp anlitats ett flertal institutioner såsom statens provningsanstalt, tekniska högskolan, svenska träforskningsinstitutet, Stockholms vattenledningsverk ävensom olika brandkårer.

Under de första åren av verksamheten var det svårt att bedriva försöksverksamhet i egen regi, då brandinspektionen (brandtekniska avdelningen) hade svårigheter att få en för ändamålet lämplig lokal till sin disposition. Olika brandkårer ställde emellertid välvilligt utrymme - och arbetskraft - till förfogande. År 1953 förhyrdes en närmast för slangprovning avsedd lokal i nära anslutning till brandstationen i Nacka. Detta provrum är försedd med ett slangprovningsaggregat med elektrisk pump. Alla förekommande slangdimensioner kan provas ur såväl läckage- som sprängnings synpunkt. Vidare har anskaffats en elektriskt driven och hygrostater reglerad befuktningssystem, vilken ger en konstant relativ fuktighet. Denna anläggning användes i första hand i samband med slangprovning.

Under den gångna perioden har ett nära samarbete etablerats med det organ som närmast svarar för standardiseringen av brandmateriel här i landet, nämligen svenska verkstadsindustrins standardcentral, specialkommitté nr 36. Riksbrandinspektören är sedan några år tillbaka ordförande i denna kommittés arbetsutskott.

Föremål för försöksverksamheten har bl a varit följande:
(Såsom bilaga till denna redogörelse återfinnes vissa kompletterande uppgifter).

I. Brandslang.

1. Olika prov med brandslang, vilka avsett att utröna:
 - a) slangens täthet
 - b) mikroorganismers angrepp på lingarn och hampgarn
 - c) olika slangdimensioners böjlighet
 - d) användbarheten av plastslang.
2. Mätning av friktionsförluster i osummerad slang av olika dimensioner.
3. Undersökning rörande vattenslag i slangledningar.
4. Torkningsprov med brandslang.
5. Jämförande prov mellan 63 mm brandslang av rått och behandlat garn.

II. Snabbkopplingsrör.

Prov med snabbkopplingsrör har avsett att utröna bl.a. tidsåtgången vid utläggning av sådana rör i olika slags terräng.

III. Stegar.

Belastningsprov med 12-meters 3-delad utskjutsstege av stål, varvid följande prov utfördes:

- 1) böjningsprov
- 2) prov av linor, lintrumma och linskivor
- 3) prov av pinnar och hakar.

IV. Handkraftpumpar.

Provning av handkraftpumpar har omfattat:

1. Bestämning av sambandet mellan vattenmängd och slagtal.
2. Bestämning av munstyckstryck vid olika vattenmängd.
3. Beräkning av nettoeffekten vid olika vattenmängd för tre olika stighöjder.
4. Jämförelse av pumparna vid 10 m stighöjd, avseende slagtal, slaglängd och kraft på handtaget.

5. Pumpningsprov vid tryck svarande mot 10, 6 och 30 m stighöjd och vattenmängd svarande mot nettoeffekt 6 kgm/s per person.
6. Uppmätning av dimensioner samt granskning av konstruktion och utförande .
7. Förslag till lämpliga konstruktionsdata.

V. Syrgas- och tryckluftapparater.

1. Prov med apparater under arbete i rök.
2. Arbetsprov jämte vissa mätningar.
3. Vissa prov rörande andningsmotstånd m m.

VI. Släckning av brandbomber.

Försök att med sand i papperspåsar släcka brinnande brandbomber av termit och elektron.

VII. Diverse försök.

1. Undersökning av zinkmaterial till slangkopplingar.
2. Utarbetande av metod för slagprov på slangkopplingar.
3. Försök med spridd och slutna stråle.
4. Undersökning av munstyckstrycket och släckningseffekten, munstyckstryckets och munstycksdiameters betydelse för släckningseffekten.
5. Tillverkning och utprovning av inmatningsrör till snabbkopplingsrör.
6. Tillverkning och utprovning av ny draganordning till rörtransportkärre.
7. Prov med dubbelverkande pytspumpar.
8. Skumläckningsprov.
9. Prov för bestämning av motståndstal i grenrör av olika fabrikat.

G. Statsbidrag.

1. Branddammar.

Såsom tidigare angivits hade luftskyddsinspektionen i samarbete med dåvarande arbetsmarknadskommissionen år 1940 gjort en inventering av landets behov av branddammar. Därvid hade man funnit att det erfordrades c:a 10.000 dammar för att täcka landets behov av vatten för eldsläckningsändamål. Anläggningskostnaderna för dessa branddammar beräknades vid denna tidpunkt till c:a 20.000.000 kronor. På grundval av denna utred-

ning begärdes medel för statsbidrag till kommuner för nu angivna ändamål. Något resultat av framställningen blev det emellertid icke förrän riksdagen i samband med brandlagens antagande år 1944 beviljade 500.000 kronor för ändamålet. Detta belopp skulle även användas som bidrag till kommuner till uppförande av brandstationer. Av detta gemensamma belopp hade civilförsvarsstyrelsen, som erhållit i uppdrag att fördela medlen, beräknat 400.000 kronor för branddammar och 100.000 kronor för brandstationer. De grunder, enligt vilka statsbidrag till branddammar utgår, regleras genom Kungl Maj:ts kungörelse den 13 oktober 1944 (nr 696). Enligt den samma må statsbidrag utgå med högst 50 procent av den beräknade kostnaden. Handläggningen av statsbidragsärendena har delegerats på riksbrandinspektören, som sålunda på styrelsens vägnar meddelar beslut om bidrag. Medel till statsbidrag har anvisats av riksdagen med nedanstående belopp:

1944/45	400.000
1945/46	400.000
1946/47	400.000
1947/48	400.000
1948/49	400.000
1949/50	100
1950/51	300.000
1951/52	300.000
1952/53	325.000
1953/54	400.000
1954/55	400.000
<u>1955/56</u>	<u>400.000</u>
B:a kronor	4.125.100

Härtill kommer 500.000 kronor, som ställts till arbetsmarknadsstyrelsens disposition för statsbidrag till branddammar, som utföres som beredskapsarbeten.

Den 30 juni 1955 hade civilförsvarsstyrelsen genom preliminära beslut beviljat statsbidrag till 2.723 branddammar med sammanlagt 3.315.321 kronor. Disponerade medel uppgick samma dag till 9.779 kronor, vilka överfördes till budgetåret 1955/56, för vilket budgetår nyanvisning skett med 400.000 kronor. Vid nämnda budgetårskifte kvarlåg ansökningar om statsbidrag för 818 brand-

dammar med en beräknad anläggningkostnad av 3.955.182 kronor. Då de beviljade medlen icke stått i rimlig proportion till efterfrågan, har styrelsen varit nödsakad att från och med budgetåret 1951/52 minska statsbidraget till 40 i stället för 50 procent. Vidare bestämdes, att om de verkliga kostnaderna blev högre än de beräknade, skulle det beviljade statsbidraget ökas med endast 10 procent av mellanskillnaden mellan den beräknade kostnaden och den verkliga. Nu angivna praxis är alltjämt tillämpning.

2. Brandstationer.

Vid behandlingen av anslagen till brandförsvaret i anslutning till den nya brandlagstiftningens genomförande föreslog departementschefen, att statsbidrag skulle utgå till kommuner för uppförande av brandstationer. "Inom en landskommun torde kostnaderna för en nöjaktig brandstation för närvarande (maj 1944) belöpa sig till 12.000 - 15.000 kronor, stundom högre belopp." Departementschefen förordade sålunda, att kommuner, som hittills saknat brandstation, men som i anledning av brandlagstiftningens genomförande måste uppföra sådan skulle erhålla statsbidrag. Detta blev även riksdagens beslut, och för budgetåret 1944/45 beviljades, som ovan nämnts, 500.000 kronor till statsbidrag för branddammar och brandstationer, av vilket belopp civilförsvarestyrelsen beräknade, att 100.000 kronor skulle avse brandstationer. Anslaget var emellertid då uppfört som förslagsanslag och då det aldrig hann tagas i anspråk, återgick det ograverat vid budgetårets slut till statskassen. Härefter har anslaget haft reservationsanslags karaktär. De grunder enligt vilka statsbidrag till uppförande av brandstationer utgår regleras genom kungörelse den 13 oktober 1944 (nr 697). Enligt densamma må statsbidrag utgå med en tredjedel av byggnadskostnaderna, dock högst 6.000 kronor, till kommun, som den 1 juli 1944 icke ägde brandstation men som var skyldig att ha sådan.

Formerna i fråga om handläggningen av brandstationsärendena är desamma som ovan angivits i fråga om branddammar. Medel för statsbidragsgivningen har anvisats med nedanstående belopp:

1944/45	100.000
1945/46	100.000
1946/47	400.000
1947/48	400.000
1948/49	60.000
1949/50	100
1950/51	100
1951/52	100.000
1952/53	100.000
1953/54	125.000
1954/55	125.000
1955/56	125.000
Summa kronor	1.635.200

Bedsn den icke ianspråktagna delposten, 100.000 kronor för budgetåret 1944/45, avdragits, blir det totalt anslagna nettobeloppet för statsbidrag till uppförande av brandstationer 1.535.200 kronor. Den 30 juni 1955 hade civilförsvarsstyrelsen beviljat statsbidrag till 270 brandstationer med sammanlagt 1.408.902 kronor. Odisponerade medel uppgick samma dag till 1.298 kronor, vilka överfördes till budgetåret 1955/56, för vilket budgetår nyanvisning skett med 125.000 kronor. Vid nämnda budgetårsskifte kvarlåg ansökningar om statsbidrag till 7 brandstationer.

Det ringa antalet kvarliggande brandstationsärenden är icke beroende på att behovet är fyllt utan på svårigheterna att erhålla byggnadstillstånd. Av regeringen fastställles nämligen årligen ett visst maximalt belopp, brandstationskvoten, till vilket kostnaderna för nyanläggningar får uppgå under visst kalenderår. Byggnadstillstånd, föreslagna av brandinspektionen och beslutade av Kungl Maj:t, lämnas för byggnader med en anläggningskostnad av 100.000 kronor och däröver av arbetsmarknadsstyrelsen. För byggnader med en anläggningskostnad understigande 100.000 kronor beviljas byggnadstillstånd av länsarbetsnämnderna. Dessa anläggningar ingår ej i brandstationskvoten. Det hos brandinspektionen anmälda behovet av byggnadstillstånd för brandstationer har under åren 1951 - 1956 varit följande:

År	Antal brandstationer	Beräknad anläggningkostnad	Brandstationskvot
1951	307	35.069.550	2.000.000
1952	311	43.465.900	3.000.000
1953	308	49.279.900	5.000.000
1954	249	52.798.000	5.000.000
1955	185	40.230.500	5.000.000
1956	179	41.488.500	5.000.000

Genom byggnadskostnadernas stegring har den år 1944 beräknade kostnaden för en mindre brandstation stigit till minst det dubbla under det att det maximala statsbidraget, 6.000 kronor, förblivit oförändrat och därmed sjunkit i realvärde till omkring hälften av värdet år 1944. Inspektionen har därför vid upprepade tillfällen föreslagit att bidraget skulle höjas för att så långt möjligt stå i proportion till det verkliga kostnadsläget, men dessa förslag har av statsfinansiella skäl ej biträttts.

3. Brandslang och motorbrandsprutor

I syfte att ekonomiskt stödja särskilt landskommunerna vid genomförandet av 1944 års brandlagstiftning beslöt Kungl Maj:st och riksdagen, att särskilda statsbidrag skulle ställas till kommunernas förfogande för inköp av brandslang och motorbrandsprutor. Landskommunerna hade ju icke tidigare varit skyldiga att hålla ett brandförsvar, och det ansågs därför motiverat, att staten underlättade dessa kommuners svårigheter under övergångsåren. Under budgetåren 1944/45 - 1950/51, då medelsanvisningen upphörde, ställdes sammanlagt 3.240.100 respektive 1.720.100 kronor till förfogande för statsbidragsgivning av brandslang respektive motorbrandsprutor.

De föreskrifter som reglerade bidragsverksamheten meddelades av Kungl Maj:st för varje budgetår. I avseende på motorbrand-

sprutor möjliggjorde föreskrifterna för kommuner med stöd av skatteutjämningsmedel att erhålla helt bidrag, vilket under de senaste budgetåren uppgick till 4.000 kronor. Kommuner, som icke hade dylikt understöd erhöill - enligt särskilda regler - ett reducerat statsbidrag. - Bland de motorsprutor till vilka bidrag anvisades ingick även ett hundratal byggburna sprutor, i första hand avsedda för skogsbrandsläckning.

I fråga om brandslang innebar föreskrifterna att varje kommun skulle återgålda statsverket ersättning med ett belopp, som motsvarade 25 procent av statens självkostnad för slangen. Statsbidragsandelen utgjorde med andra ord 75 procent av statens anskaffningskostnad.

Fördelningen av motorsprutor och brandslang verkställdes av riksbandsinspektören på civilförsvaretstyrelsens vägnar.

I detta sammanhang kan även nämnas, att frågan om statsbidrag till kommuner för inköp av brandbilar vid ett par tillfällen under de gångna åren var aktuell, men framförda förslag ledde icke till positivt ställningstagande från statsmakternas sida. Ej heller ett förslag om statens medverkan till uppläggande av brandslang i centralt belägna depåer ledde till något resultat.

V. Diverse.

A. Brandskador m m.

En statistik, omfattande samtliga brandskador, saknas tyvärr här i landet. En sådan statistik skulle utan tvivel vara värdefull. Brandinspektionen har vid flera tillfällen tagit upp denna fråga till diskussion och även gjort vissa förundersökningar för frågans lösning. Något resultat har emellertid ännu icke kunnat åstadkommas. En uppfattning om skadorna på sådan egendom, som är brandförsäkrad, kan emellertid erhållas genom en sammanställning av de redogörelser, som försäkringsbolagen är skyldiga att årligen avgiva. En dylik sammanställning för tiden 1918 - 1954 återgives i grafisk framställning såsom bilaga till denna redogörelse, (upprättad av Svenska Brandskyddsföreningen).

Oförsäkrad egendom, framför allt staten tillhörig, ingår emellertid icke; ej heller skador på grund av skogsbrand.

Den heldragna linjen i tabellen å nyssnämnda bilaga utvisar de inträffade brandskadorna i miljoner kronor, varvid emellertid är att märka, att bilden blir i viss mån ofullständig därigenom att varken skador å oförsäkrad egendom eller indirekta brandskador genom driftförluster och liknande kunnat medrägas. Av tabellen framgår att brandskadorna, i kronor räknat, till synes visar en tendens att öka år från år, trots ett allt effektivare brandförsvaret. Ökningen är emellertid av två skäl endast skenbar. Dels ökar landets folkmängd årligen, vilket medför att antalet eldsvådor i proportion härtill stiger. Dels har penningvärdesförskämringen medfört en fördyring av all egendom, varigenom skadornas storlek skenbarligen ökat. Nu angivna faktorer medför ökade försäkringsbelopp. Om man jämför de av försäkringsbolagen utbetalade försäkringsbeloppen med försäkringsvärdena, erhålles sålunda en relation mellan skador och försäkringsbelopp, som är oberoende av ovannämnda två faktorer.

Den prickstreckade linjen i tabellen visar de årliga brandskadorna i o/oo av försäkringsvärdena. Kurvan visar en bild av brandförsvarets ökade betydelse för skadornas minskning. År 1918 var skadorna 1,7 o/oo av försäkringsbeloppen under det att de år 1954 sjunkit till 0.47 o/oo. Skadorna har 1954 sålunda sjunkit till en fjärdedel av 1918 års skador. Det låga promilletalet har i stort sett kunnat hållas sedan 1944, trots den starkt industriella utvecklingen under samma tid. Detta torde till stor del haft sin orsak i brandförsvarets starka utbyggnad sedan brandlagens tillkomst.

Av förutnämnda bilaga framgår att år 1947 var ett katastrofår ur brandskadesynpunkt. Detta förhållande föranledde brandinspektien att hos överståthållarämbetet och länsstyrelserna föreslå en omfattande kontroll däröver att det förebyggande brandförsvaret ägnades all den uppmärksamhet som lagar och författningar föreskriver.

Då elransonering påbjöds år 1947, föreslog inspektionen, att länsstyrelserna skulle utfärda förbud mot användande av annan belysning än elektrisk i skyltfönster och affärslokaler.

Under år 1947 rapporterades ett stort antal eldsvådor ha uppkommit genom användande av ett gräsutrotningsmedel, benämnt Klorex. Inspektionen framhöll i anledning härav att detta medel endast borde få användas, om särskilda försiktighetsåtgärder vidtogs.

På grund av begränsad tilldelning av eldningsolja under år 1948 samt på grund av den samtida förvaring av flytande och fasta bränslen som därav antogs skola bli en följd, befarades, att eldsvådor skulle uppkomma. I samråd med sprängämnesinspektionen utarbetade brandinspektionen ett cirkulär (nr 7 A) med anvisningar hur sådan samförvaring borde kunna ske för att brandfara icke skulle uppkomma.

I mars 1951 utsände brandinspektionen vidare en cirkulärskrivelse med anledning av då rådande brist på koks. Denna brist innebar att andra slag av bränslen i ökad omfattning kom till användning. Då dessa bränslen i regel medförde ökad sotbildning och därigenom ökad fara för soteld rekommenderade inspektionen, att sotningsfristerna borde förkortas vid övergång från eldning med koks och antracit till eldning med stenkol, ved, torv eller dylikt bränsle.

B. Kostnader för brandförsvaret m m.

1) Kostnader.

Kostnaderna för brandförsvaret har under denna gångna period stigit avsevärt. Orsakerna härtill har varit flera, framförallt önskemålen om större och bättre utrustade samt mera välutbildade brandkårer. Detta har lett till ökade kostnader såväl för nyanskaffning av brandmateriel, uppförandet av nya brandstationer och anläggandet av branddammar m m som för löner m m till brandpersonalen. Vad beträffar brandstationer kan påpekas, att byggnadskostnaderna 1955 var nästan dubbelt så höga som 1945. Därtill kommer att kraven på en brandstation i fråga om utrymme och

bekvämlighet numera är betydligt högre än för tio år sedan. I samband med inspektionens granskningsverksamhet i fråga om planerade brandstationer har det i många fall visat sig att dessa projekteras på sådant sätt att de blir onödigt dyra.

Nu angivna engångskostnader - för brandmateriel, brandstationer och branddammar - är emellertid icke av samma betydelse för en kommuns utgifter för brandförsvaret som de årliga kostnader-na för löner, pensioner o dyl. Dessa utgifter ha stigit mycket starkt såväl pr invånare som pr skattekrone, dock mindre pr skattekrone än pr invånare - antalet skattekronor har också stigit betydligt under denna tid.

Vad först beträffar brandpersonalen, har kostnadsökningen berott både på den ökade numerären och på högre löner. 1945 fanns sölunda omkring 1.500 heltidsanställda befattningshavare men 1954 omkring 2.200 (därav var antalet högre befäl omkring 150 respektive omkring 240.) Bl a har de förbättrade fridygnsförhållandena orsakat en icke oväsentlig kostnadsökning. Här bör även beaktas de förbättrade pensioneringsbestämmelserna. Vid bedömandet av kostnaderna för brandförsvaret över huvud måste vidare uppmärksammas det avsevärt förändrade penningvärdet. Den icke heltidsanställda personalen har avsevärt utökats, varjämte den erhållit betydligt bättre förmåner än tidigare; ett resultat av det arbete som bedrivits av personalorganisationerna. Ett tecken på de förändrade förhållandena är i detta sammanhang den s k frivilligandans försvinnande. De frivilliga brandkårens var nämligen tidigare den grund på vilken landsbygdens brandförsvaret stod före den nya brandlagstiftningens genomförande.

Inom borgarbrandkåren åter har någon större ökning av numerären icke förekommit under den ifrågavarande perioden, men kostnaderna har ändock ökats beroende på utbetalande av högre ersättning av såväl för årsarvoden som för hållande av den i brandordningarna föreskrivna beredskapen och för utryckning.

I de flesta brandordningar för städer och liknande samhällen föreskrives, att minst $\frac{2}{3}$ av borgarbrandkårens numerär av brandförmän och brandmän ständigt skall finnas inom samhället.

eller, om detta är mycket vidsträckt, inom planlagda området eller inom visat avstånd från brandstationen eller dylikt. Varje brandman skall således finnas inom hemorten, minst 34 veckor om året, och för denna beredskap skall viss ersättning utgå. Ersättning för halva tiden, d.v.s. 17 veckor, ingår i årsarvodet, men för de övriga 17 veckorna skall utgå ersättning med belopp, som varierar från kr 9:50 till kr 13:89 pr vecka, beroende på inom vilken dyrortsgrupp samhället är placerat (fr o m den 1 januari 1956).

Förutom denna beredskap föreskrives i ett stort antal brandordningar, gällande för samhällen med omkring 5.000 invånare och däröver, att minst 1/3 av borgarbrandkåren ständigt skall finnas inom härbäll för alarmering. Detta innebär att varje man under 17 av årets veckor skall delta i denna beredskap. Ersättningen härför utgör i lägsta ortgrupp kr 49:45 pr vecka och i högsta kr 59:-.

Med båda dessa beredskapsersättningar kan en borgarbrandman i högsta ortgrupp jämte årsarvodet, kr 528:-, erhålla en fast årsinkomst av över kr 1.700:- förutom timersättningen för utryckning till brandtjänst, övning, materielvård, vakttjänst o dyl. Denna timersättning har också under de senaste åren ökats betydligt. I maj 1949 träffades en för hela landet gällande överenskommelse härom; tidigare hade sådan ersättning beslutats av de kommunala myndigheterna.

Samtliga nu angivna höjningar har gemensamt bidragit till att brandförearets kostnader under den gångna perioden stigit avsevärt inom städerna, vilket framgår av nedanstående siffror.¹⁾

	1944	1952	Ökning	
Antal invånare 31/12	2.713.409	3.445.771	732.362	27 %
" skattekrönor	54.437.827	133.287.122	78.849.295	145 "
Nettokostnader kr	14.219.423	38.054.000	23.834.577	168 "
d:o pr. invånare	kr 5.30	kr 10.45	kr 5.15	97 "
d:o pr skattekrona	" 0.26	" 0.28	" 0.02	8 "

¹⁾ Det torde böra framhållas att någon hänsyn i det följande icke tagits till den penningvärdesförändring som ägt rum.

Även för landets köpingar kan, som av följande tabell visas, en betydande kostnadsökning konstateras.

	1944	1952	Ökning	
Antal invånare 31/12	175.498	424.216	248.718	142 %
" skattekronor	2.878.879	9.410.144	6.531.265	226 "
Nettokostnader kr	553.500	3.393.700	2.840.200	513 "
diso pr invånare kr	3.20	8.89	5.69	178 "
diso pr skattekrone kr	0.19	0.36	0.17	89 "

Kostnadsökningen är som synes, såväl pr invånare som pr skattekrone, betydligt högre för köpingarna än för städerna.

För landskommunerna har 1944 års brandlag medfört ännu större kostnadsökningar än för köpingarna. Den förut gällande 1923 års brandstadga var, såsom tidigare framhållits, icke obligatorisk för landskommunerna, och även om en stor del av dessa ordnat sitt brandförsvar frivilligt, så innebär den nya brandlagen för landskommunerna i sin helhet mycket stora förändringar i fråga om brandförsvaret. Detta förhållande har helt naturligt medfört betydande kostnader, trots stora bidrag från staten till anskaffandet av brändmateriel, uppförandet av brandstationer och anläggandet av branddammar m m. Även försäkringsbolagen har i en avsevärd omfattning lämnat ekonomiskt stöd åt kommunerna (s k släckningskostnadsersättning).

Kostnadstabell för landskommunerna visar följande siffror.

	1944	1952	Ökning	
Antal invånare 31/12	3.708.441	3.456.117	- 252.324	- 7 %
" skattekronor	31.527.000	80.710.000	49.183.000	156 "
Nettokostnader	3.103.800	15.889.400	12.785.600	412 "
diso pr invånare	kr 0.84	kr 4.59	kr 3.75	446 "
diso pr skattekrone	" 0.10	" 0.20	" 0.10	100 "

I förhållande till samtliga kommunala utgifter är emellertid kostnaderna för brandförsvaret små; de uppgick 1952

för samtliga städer till 1,25 %, för köpingarna till 1,78 % och för landskommunerna till 1,57 % samt i genomsnitt för hela riket till 1,34 %. De årliga kostnaderna för brandförsvaret skall dock icke bedömas efter de skador som trots brandförsvaret uppstår utan efter de värden som skall skyddas. Dessa värden kan emellertid endast delvis uppskattas. Brandförsäkringsbolagens ansvarighetsbelopp ger ett visst begrepp härom; de uppgick 1954 till 215 miljarder kronor eller c:a 30.000 kronor pr invånare mot 82 miljarder eller c:a 12.400 kronor pr invånare 1944. Dessa värden är dock endast en del av det som brandförsvaret skall skydda. Däri ingår icke värdet av skog, icke heller oförsäkrad egendom; statens oförsäkrade egendom kan uppskattas till åtskilliga miljarder. Dessutom finns, särskilt på landsbygden, en myckenhet alltför lågt försäkrad egendom, som vid brand alltid medför förlust för ägaren. Men först och sist måste vid bedömandet av brandförsvarets betydelse hänsyn tagas till dettas skyldighet att i möjligaste mån skydda mänskligt liv mot förstörelse genom brand.

2) Ersättningar.

I det föregående har i skilda sammanhang omnämnts, att bidrag utgått och alltjämt utgår till kommuner för olika brandförsvarsändamål.

Sälunda bidrar staten med kostnader till anläggande av branddammar och uppförande av brandstationer, varjämte den upprätthåller skogsbrandförsvarsorganisationen, d v s bestrider kostnaderna för uppförande och reparation av brandtorn, svarar för skogsbrandbevakningen från brandtorn - på sista åren även i viss omfattning försöksvis från luften - samt bestrider ersättning till deltagare i skogsbrandsläckning m m enligt särskilda grunder. Däremot har statens medverkan vid kommunernas anskaffning av brandslang och motorbrandsprutor såsom förut sagts, numera upphört. De belopp som utgår för skogsbrandförsvaret varierar starkt år från år beroende på de rådande väderleksförhållandena. I genomsnitt för år räknat torde dock statens verkliga utgifter under perioden ha utgjort omkring 1 miljon kronor. Därtill kommer omkring en halv miljon kronor i anläggningskostnader för brandstationer och branddammar. Men icke endast staten stöder det kommunala brandförsvaret. Ett

synnerligen värdefullt stöd lämnas även av huvudparten av landets försäkringsbolag, som under en lång följd av år enligt en sinsemellan träffad frivillig överenskommelse bestridit en mycket betydande del av i huvudsak landskommunernas släckningskostnader. Det torde röra sig om lägst en miljon kronor per år. Försäkringsbolagen ersätter sålunda i huvudsak landskommunernas kostnader för släckning av försäkrad egendom. Då det däremot gäller oförsäkrad egendom, utgår ingen ersättning från detta håll. Detta har bland kommunerna skapat en viss olust, då vid brand å statens regelmässigt oförsäkrade egendom ersättning icke utgår för släckningsarbete. Den år 1954 tillsatta brandlagsrevisionen har emellertid fått i uppdrag att ägna bl a denna fråga sin uppmärksamhet.

Bilaga A.

Inkommande och utgående kändaA. Av fredsbrandnatur

<u>År</u>	<u>Inkommande</u>	<u>Utgående</u>
1945	353	318
1946	537	463
1947	733	569
1948	800	830
1949	864	584
1950	833	538
1951	738	494
1952	817	417
1953	802	424
1954	780	437
1955	910	462
1956 (30/11)	930	530

B. Av civilförsvarsnatur

<u>År</u>	<u>Inkommande</u>	<u>Utgående</u>
1945	1293	901
1946	1345	894
1947	1405	963
1948	1600	836
1949	1687	995
1950	1190	542
1951	878	541
1952	928	491
1953	639	416
1954	548	333
1955	454	264
1956 (30/11)	482	337

Statens brandinspektions cirkulär

Kronologisk förteckning

1. Maximitaxa för ersättning av släckningskostnader. (Ersättes av cirkulär nr 13).
2. Anvisningar angående vattenförsörjning för brandsläckningsändamål. (2:dra utökade upplagan augusti 1947).
3. Angående brandförevarsförbund. (Juli 1945).
4. Anvisningar angående planläggning av mindre brandstationer. (Augusti 1945).
5. Om släckningsavtal. (November 1945).
6. Anvisningar angående anordningar för brandalarmering i städer och därmed jämförliga samhällen. (November 1949).
7. Sprängämnesinspektionens anvisningar nr 39:2/1947 angående oljeeldningsanläggningar för fastighetsuppvärmning speciellt bostadshus. (Ersättes av cirkulär nr 16).
- 7A. Sprängämnesinspektionens anvisningar nr 54/1948 angående samförvaring av fasta och flytande bränslen. (Ersättes av cirkulär nr 21).
8. Angående ersättning för verksamhet vid brandsläckning m m. (Ersättes av cirkulär nr 12).
9. Sprängämnesinspektionens anvisningar nr 50/1947 angående oljeeldningsanläggningar för industriändamål. (Ersättes av cirkulär nr 17).
10. Förteckning över godkända oljeeldningsaggregat m m. (Maj 1951).
- 10A. Tillägg till förteckning över godkända oljeeldningsaggregat m m. (November 1953).
11. Anvisningar angående brandkårernas räddningslinor. (December 1949).
12. Föreskrifter rörande tillämpningen av kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 343) om ersättning för verksamhet vid brandsläckning m m. (Augusti 1952. Ersätter cirkulär nr 8).
13. Bestämmelser för ersättande av släckningskostnader för kommunal brandstyrkas deltagande i skogsbrandsläckning. (Ersättes av cirkulär nr 22).
14. Anvisningar angående brandförevarrets ordnande efter ny kommunindelning. (Juli 1951).

15. Anvisningar i fråga om municipalsamhälles återgång i brandförsvarshänseende till moderkommunen. (November 1951).
16. Sprängämnesinspektionens anvisningar nr 39:3/1952, angående oljeeldningsanläggningar för fastighetsuppvärmning, speciellt bostadshus. (Ersättes av cirkulär nr 21).
17. Sprängämnesinspektionens anvisningar nr 50:1/1953 angående oljeeldningsanläggningar för industriändamål. (Ersättes av cirkulär nr 21).
19. Riksskogsbrandstatistik för åren 1944 - 1953 jämte kommentarer. (Juli 1954).
20. Anvisningar angående säkerhetsåtgärder vid byggesbränning. (April 1956).
21. Anvisningar angående oljeeldningsanläggningar. (December 1955. Ersätter cirkulär nr 7A, 16 och 17).
22. Normaltaxa för ersättning av eldsläckningskostnader. (Januari 1956, Ersätter cirkulär nr 13).
23. Anvisningar angående brandkärs uppträdande i anläggning, där radioaktiva ämnen kan förekomma. (Oktober 1956).

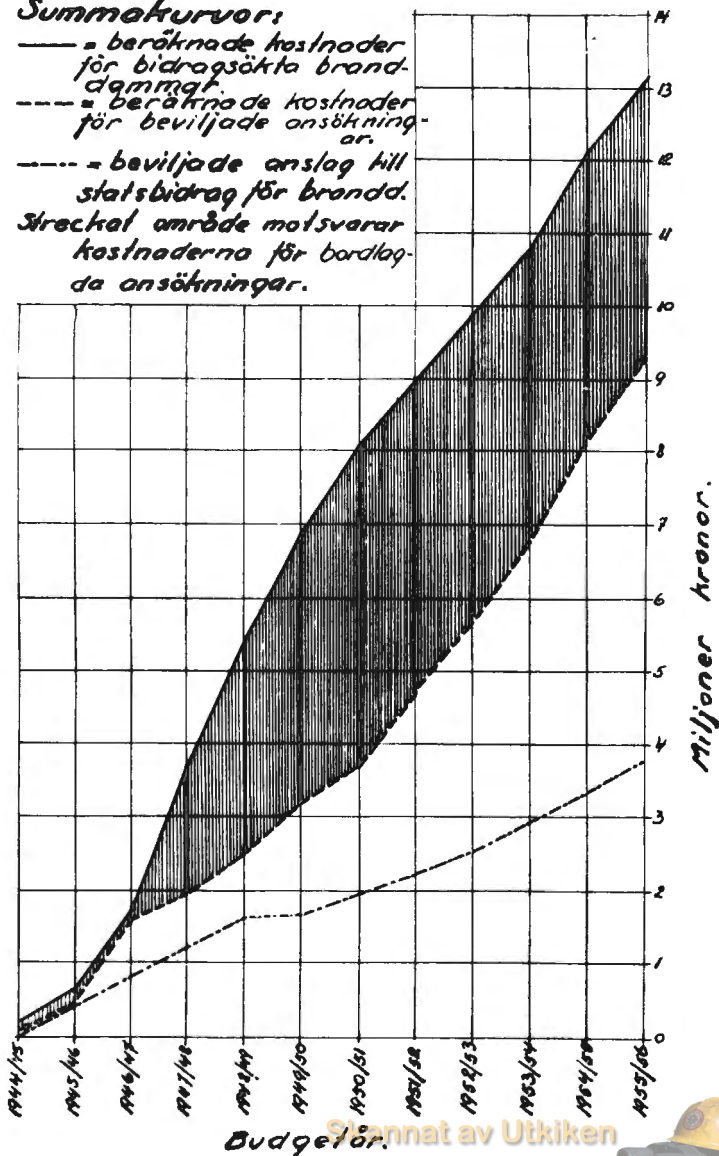

Bilaga C.

Branddammgar för fred- ändamål under budgetåren 1944/45 - 1955/56.

Summaturvor:

- = beräknade kostnader för bidragsökta branddammgar.
 - - - = beräknade kostnader för beviljade ansökningar.
 - - - - = beviljade anslag till statsbidrag för brandd.
- Streckat område motsvarar kostnaderna för bordlagda ansökningar.

Stannat av Utkiken

Statens årliga anslag till brandförsvaret budgetåren 1944/45 - 1955/56.

Budget- år	Avlöningar		Omkostnader		Förebyggande och släckning av brand		Inköp av motorsprutor		Inköp av brandalag		Anläggande av branddamm		Uppförande av brandstationer	
	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång	anvisat	åtgång
44/45	50000	36212	25000	11352	365000	402773	725000 ¹⁾	-	1170000 ¹⁾	66337	400000 ²⁾	1300	100000 ²⁾	-
45/46	95000	99465	52000	33109	287600	468204	180000	86525	440000	381236	400000	28051	100000	12750
46/47	103000	95275	57500	32867	295000	384780	270000	58896	380000	351895	400000	84804	400000	69750
47/48	103500	100176	61000	43854	340000	1334762	270000	-	400000	-	400000	-	400000	-
48/49	106800	105463	61100	47036	385000	684780	225000	170010	750000	344391	400000	440626	60000	158751
49/50	106800	104868	60000	47976	400000	1038167	50000	151403	100000	285929	100	382824	100	197689
50/51	106800	106376	52500	52596	600000	776334	100	114766	100	237880	300000	278029	100	168952
51/52	106800	113516	53500	57113	700000	549942	-	102869	-	57672	300000	349896	100000	129708
52/53	141800	130368	61900	56265	800000	649165	-	64876	-	152123	325000 ³⁾	369459	100000	136000
53/54	157400	140503	62200	61583	800000	690416	-	116880	-	182226	400000	495204	125000	113500
54/55	157400	152490	62200	67031	700000	480668	-	-	-	-	400000	693808	125000	138900
55/56	157400	163058	62200	60236	700000	1948425	-	-	-	-	400000	513713	125000	135600
Summa:	1392700	1347770	671100	571018	6372600	9408416	1720100	866225	3240100	2059689	4125100	3637714	1635200	1261600

1) Förslagsanslag under budgetåret 1944/45.

2) Anslaget som var gemensamt för branddamm och brandstationer, 500000:-, har här av praktiska skäl uppdelats enligt ovan.

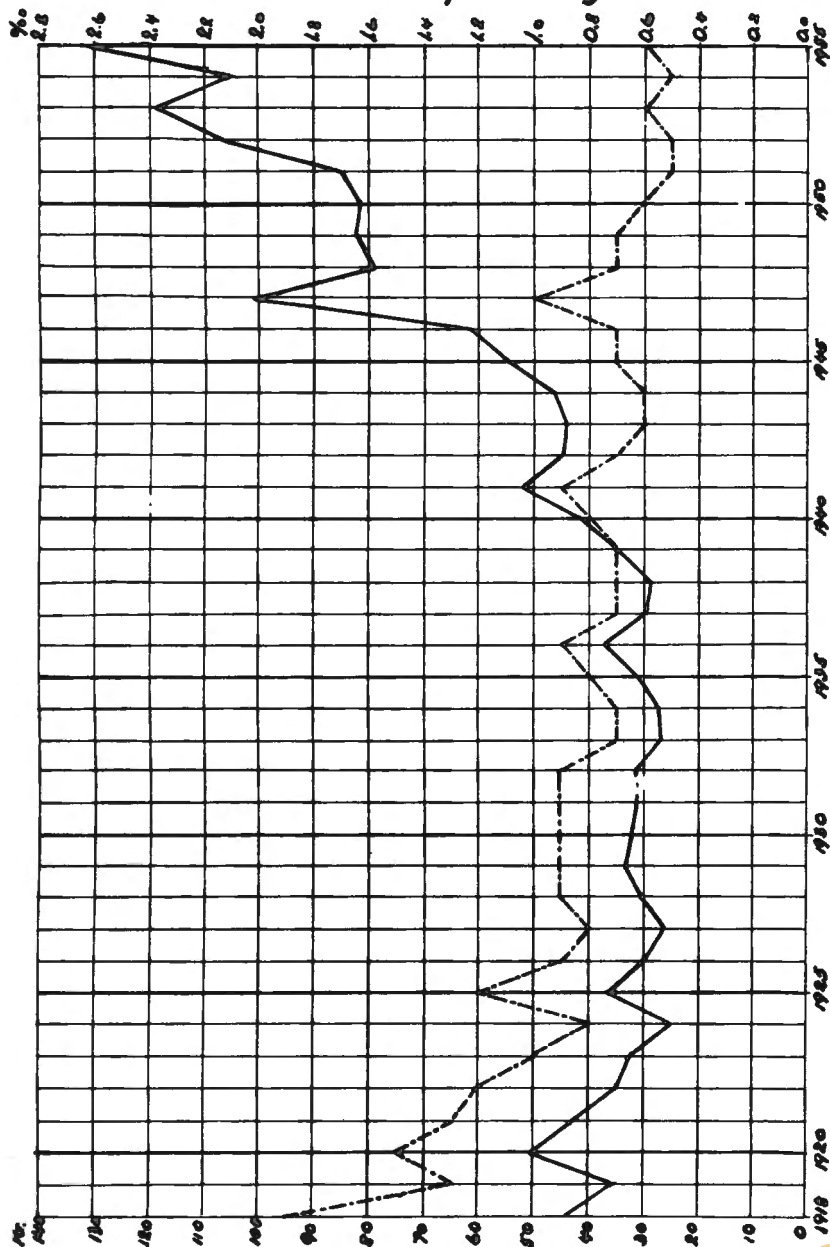
3) Härtilll kommer 500000:- som anvisats Arbetsmarknadsstyrelsen för anläggande av branddamm. Av detta belopp resterar 38,584:- kr.

Skannat av Utkiken

Bilaga E.

Brändskador i % av försäkringsvärdena -----

Brändskador i miljoner kronor -----

Tabell 1: Allmän redogörelse

L & N	Ant. bränder		Avbränd areal i ha			Brändskada i kronor			Beräknad slökningskostnad i kronor		Förbrukade arbetstimmar	Antal motor-sprutt-timmar	Antal bränder där motor-spr. använt
	totalt	härav till-bud under 0,1 ha	total	härav		total	härav		Total	härav brandskärs-kostnader			
				prod. skogsmark	impedi-ment		våxande skog	upplaggnas skogseff.					
Stockholms	28	14	11.90	6.57	5.33	4.514	4.500	14	11.346	10.236	1.093	41	14
Uppsala	10	6	2.18	1.89	0.29	780	780	-	2.956	2.600	399	13	7
Södermanlands	10	3	8.11	6.71	1.40	4.900	4.900	-	4.944	4.500	615	21	7
Östergötlands	58	24	80.74	58.25	22.49	18.816	16.890	1.926	25.874	22.416	4.589	88	31
Jönköpings	32	10	19.11	10.98	8.13	3.330	3.330	-	7.502	5.606	806	28	20
Kronobergs	31	12	8.99	5.29	3.70	825	775	50	8.388	6.800	849	19	18
Kalmar	34	17	8.75	4.98	3.77	3.685	3.655	30	15.303	14.823	1.204	48	29
Gotlands	11	3	7.94	7.53	0.41	200	200	-	4.793	2.904	1.005	28	8
Blekinge	30	16	15.99	13.78	2.21	1.025	950	75	8.742	8.742	907	43	17
Kristianstads	14	6	5.34	4.59	0.75	1.370	1.370	-	6.075	6.025	392	13	9
Malmöhus	8	2	3.21	0.03	3.18	350	350	-	2.457	2.330	313	9	6
Hallands	18	9	6.24	3.93	2.31	4.700	4.700	-	4.810	4.250	505	17	11
Östboorgs och Bohus	49	13	41.00	4.70	36.30	1.600	-	1.600	7.618	7.247	1.200	46	27
Älvsborgs	16	5	11.46	9.31	2.15	1.050	1.000	50	3.787	3.000	517	18	8
Skaraborgs	21	8	20.34	13.87	6.47	13.400	13.400	-	6.038	4.524	899	16	17
Värmlands	3	2	7.59	5.23	2.36	0	0	0	1.266	1.063	138	4	2
Örebro	15	9	7.20	6.11	1.09	320	320	-	5.404	5.000	668	29	13
Västmanlands	12	7	4.89	4.74	0.15	2.650	2.050	600	8.105	4.490	935	41	7
Kopparbergs	15	7	8.30	7.93	0.37	7.600	7.600	-	4.430	2.169	898	12	8
Gävleborgs	20	3	23.85	16.85	7.00	1.100	400	700	10.876	6.129	1.850	32	7
Västernorrlands	52	17	42.40	23.13	19.27	4.171	4.021	150	22.776	14.405	4.526	75	38
Jämtlands	14	8	9.93	9.69	0.24	3.550	3.550	-	6.349	1.948	495	8	5
Västertottens	28	5	76.87	73.65	3.22	13.995	11.895	2.100	7.746	2.033	2.705	19	6
Norrbottnens	47	10	281.19	273.38	7.81	9.318	8.910	200	24.700	-	6.661	14	7
Summa	578	216	713.58	573.12	140.40	103.041	93.346	7.495	230.485	143.242	34.161	682	322

Statistisk årsrapport 1954 Års skogsstatistik

Statens brandinspektion
Rivn 33 - 106

Tabell 2: Brändernas fördelning efter brandsläck

L & A	Årsåtag 1		Järvåg 11-14		Eldar uppjorda på marken								Tobaks- rökning 61		av ansvarig person an- lägd skogseld 64		Annan brand- anledning 21-26, 41-43, 65 51-53, 66, 62-65		Ömslä- anledning 67			
					Hyggskottan- ning 31		Andra an- betseldar 32-34		Lösseld 35		uppjord av m fl 36										av misbr- åriga eller svåråriga 37	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha		
	Stockholms	1	0.01	2	1.82	2	0.77	5	0.61	-	-	1	0.00	5	4.48	-	-	-	-	2	0.04	10
Uppsala	-	-	1	0.25	1	1.00	3	0.80	-	-	-	-	1	0.00	1	0.02	-	-	1	0.04	2	0.07
Södermanlands	-	-	-	-	-	-	2	1.21	-	-	-	-	2	0.34	1	1.50	-	-	2	0.06	3	5.00
Östergötlands	2	4.01	9	11.23	4	5.51	14	19.92	-	-	1	0.30	11	4.23	3	26.25	-	-	2	5.30	12	3.99
Jönköpings	-	-	6	2.55	2	2.40	11	7.70	-	-	-	-	4	1.43	1	0.10	-	-	6	4.84	2	0.11
Kronobergs	-	-	6	0.99	-	-	7	3.95	-	-	-	-	7	1.50	-	-	-	-	3	0.20	8	2.55
Kalmar	2	1.20	11	1.35	-	-	5	1.36	-	-	2	0.25	3	0.02	3	0.85	-	-	2	0.08	6	3.66
Gotlands	-	-	-	-	1	0.09	4	6.75	-	-	1	0.50	2	0.10	-	-	-	-	1	0.30	2	0.26
Blekinge	-	-	2	0.25	2	0.13	7	11.28	-	-	-	-	10	1.06	2	0.09	1	1.00	2	0.73	4	1.45
Kristianstads	1	0.01	-	-	1	2.00	4	1.70	-	-	-	-	2	1.02	1	0.12	-	-	1	0.02	4	0.47
Malmöhus	-	-	1	0.30	-	-	1	0.10	-	-	-	-	1	0.06	1	0.07	-	-	2	0.50	2	2.18
Hallands	-	-	2	0.04	1	0.00	7	2.55	-	-	1	1.00	2	0.17	2	1.80	-	-	-	-	3	0.70
Östbohus och Bohus	-	-	2	0.31	-	-	14	5.30	-	-	-	-	12	4.57	1	0.25	-	-	1	0.25	19	30.32
Älvsborgs	-	-	4	2.75	1	0.15	1	0.01	-	-	-	-	5	0.35	-	-	-	-	-	-	5	8.20
Skaraborgs	-	-	1	1.50	2	1.75	7	13.25	-	-	-	-	8	0.79	-	-	-	-	2	0.67	1	2.40
Värmlands	-	-	-	-	-	-	1	0.05	-	-	-	-	1	2.00	-	-	-	-	2	1.06	1	4.50
Örebro	-	-	3	4.58	1	1.50	3	0.40	-	-	-	-	2	0.12	1	0.50	-	-	3	0.02	2	0.08
Västmanlands	-	-	1	0.20	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.02	2	0.17	-	-	1	0.05	7	4.47
Kopparbergs	-	-	2	0.83	2	3.50	1	0.50	1	0.50	2	1.57	1	0.06	-	-	-	-	1	0.25	5	1.09
Gävleborgs	4	1.57	4	2.50	2	3.00	1	2.00	2	3.50	-	-	1	0.25	-	-	-	-	1	0.50	5	10.53
Västernorrlands	1	0.20	9	4.94	5	6.60	10	9.72	7	11.55	-	-	10	3.17	3	2.51	-	-	-	-	7	3.71
Jämtlands	1	1.70	5	0.90	3	3.55	3	3.73	-	-	1	0.05	1	0.00	-	-	-	-	-	-	-	-
Västerbottens	1	0.80	7	3.59	8	54.57	1	1.00	1	1.50	3	7.51	-	-	-	-	-	-	2	6.50	5	1.40
Norrbottens	3	15.75	6	2.23	2	89.00	6	3.76	4	18.59	2	16.50	9	17.40	6	6.30	-	-	4	0.65	5	111.01
S a m m a	26	25.25	84	43.09	40	175.46	118	97.99	15	35.64	14	27.68	101	42.94	28	40.51	1	1.00	41	22.04	120	202.52

Riksstatistik rörande 1954 års skogsbränder

BILAGA II
Statens brandsinspektion
Rita B 3 - 107

Tabell 3: Brändernas fördelning efter årstider

Län	- 31 mars		1 - 15 april		16 - 30 april		1 - 15 maj		16 - 31 maj		1 - 15 juni		16 - 30 juni		1 - 15 juli		16 - 31 juli		1 - 15 augusti		16 - 31 augusti		1 sept -		Summa			
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
	Stockholms	-	-	-	-	9	3.93	3	0.13	4	2.51	5	1.75	1	0.25	4	0.32	-	-	1	3.00	-	-	1	0.01	28	11.90	
Uppsala	-	-	-	-	1	0.00	4	2.05	-	-	3	0.09	1	0.00	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.04	10	2.18		
Södermanlands	-	-	2	1.50	3	0.31	-	-	3	5.80	-	-	-	-	2	0.50	-	-	-	-	-	-	-	-	10	8.11		
Östergötlands	-	-	1	0.05	27	27.82	15	20.01	6	1.24	6	30.09	1	1.50	-	-	1	0.00	-	-	-	-	1	0.03	58	80.74		
Jönköpings	-	-	2	3.20	11	4.17	15	8.69	2	1.02	2	2.03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	19.11		
Kronobergs	-	-	3	1.62	17	3.44	8	2.98	-	-	2	0.35	1	0.60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	8.99		
Kalmar	1	0.02	1	0.50	3	0.87	12	1.61	4	1.00	8	3.69	2	0.34	1	0.12	-	-	-	-	-	-	1	0.10	1	0.50	34	8.75
Gotlands	-	-	-	-	4	6.28	2	0.51	1	0.25	2	0.80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.10	1	0.00	11	7.94
Blekinge	1	0.10	6	3.45	13	3.17	4	0.80	2	0.44	3	0.05	1	8.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	15.99		
Kristianstads	-	-	-	-	4	1.23	5	3.35	1	0.02	2	0.03	1	0.01	1	0.50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	5.34	
Malmöhus	-	-	1	2.03	2	0.21	2	0.20	2	0.47	-	-	-	-	1	0.30	-	-	-	-	-	-	-	-	8	3.21		
Hallands	-	-	-	-	11	3.47	5	2.77	1	0.00	1	0.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	6.24		
Östergötlands och Bohus	-	-	3	0.90	30	23.42	8	8.22	3	4.15	2	4.25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.06	49	41.00		
Älvsborgs	1	0.50	4	0.24	3	6.87	4	3.60	-	-	2	0.25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	11.46		
Skaraborgs	-	-	1	0.03	9	13.73	9	5.08	1	0.00	1	1.50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	20.34		
Värmlands	-	-	-	-	3	6.53	-	-	-	-	2	1.06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	7.59		
Örebro	1	0.00	-	-	4	1.90	4	0.70	2	0.07	4	4.53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	7.20		
Västmanlands	-	-	-	-	-	-	10	4.04	-	-	-	-	1	0.05	-	-	-	-	1	0.80	-	-	-	-	12	4.89		
Kopparborgs	-	-	-	-	-	-	8	2.17	1	0.07	4	2.06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4.00	-	13	8.30		
Smålands	-	-	-	-	-	-	3	3.30	6	11.07	8	7.34	1	0.30	-	-	1	1.00	-	-	1	0.24	-	20	23.85			
Västernorrlands	-	-	-	-	1	0.20	24	17.73	12	5.93	15	18.52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	42.40		
Jämtlands	-	-	-	-	-	-	10	4.83	2	5.20	2	0.50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	9.93		
Västerbottens	-	-	-	-	-	-	3	3.17	11	43.49	10	26.73	3	0.66	1	0.80	-	-	-	-	-	-	-	-	28	76.87		
Norrbottnens	-	-	-	-	-	-	6	2.36	8	11.04	14	111.50	14	33.53	4	2.26	-	-	-	-	-	-	-	1	0.50	47	201.19	
Summa	4	0.68	24	13.32	137	107.55	164	98.10	74	93.79	98	217.32	27	65.44	14	4.80	2	1.00	2	3.80	5	4.44	7	1.14	578	713.32		

Tabell 4: Högbrandbevakning

Statens brandinspektion
Rita B 3 - 108

Län	Antal branderna		Bevakningen		Bevakningskostnader i kronor					Kostnader för utbyggnader	Fol. antalet eldsvådor	Antalet eldsvådor observerade från branderna		Antalet eldsvådor, som rapporterats från branderna	
	be- fläk- liga	be- sanna- de	Påbr- joden den	Avalo- tades den	Avräkning till samskap	Utgifter för löpande underhåll	Utgifter för tele- fonför- bindelser	Kreditning till brand- fogdar	S u m m a			Ant	%	Ant	%
Stockholm	8	2	13/5	25/8	1.338	-	590	-	1.928	-	28	0	0.0	0	0.0
Uppsala	4	3	11/5	29/8	3.252	-	329	-	3.581	-	10	0	0.0	0	0.0
Södermanlands	5	-	-	-	100	60	98	33	291	-	10	-	-	-	-
Östergötlands	10	3	15/4	1/9	227	20	574	250	1.071	-	58	2	3.5	1	1.7
Jönköpings	13	-	-	-	-	1.745	775	650	3.168	-	32	-	-	-	-
Kronobergs	9	-	-	-	-	950	524	900	2.364	-	31	-	-	-	-
Kalmar	10	6	16/4	6/9	885	238	506	150	1.779	-	34	0	0.0	0	0.0
Gotlands	4	4	1/6	31/8	632	9	421	-	1.062	-	11	1	9.1	1	9.1
Blekinge	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-
Kristianstads	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-
Malmöhus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-
Hallands	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-
Östbohus och Bohus	1	-	-	-	-	-	58	100	138	-	49	-	-	-	-
Älvsborgs	15	-	-	-	-	-	145	600	745	-	16	-	-	-	-
Skaraborgs	4	-	-	-	-	17	340	82	439	-	21	-	-	-	-
Värmlands	21	12	-	-	6.505	1.071	2.592	1.123	11.091	19.949	5	1	20.0	1	20.0
Örebro	9	5	1/5	31/8	2.505	164	464	725	3.858	-	15	0	0.0	0	0.0
Västmanlands	9	8	1/5	31/8	9.371	143	596	-	10.110	-	12	0	0.0	0	0.0
Kopparbergs	34	27	13/5	8/9	29.550	1.738	4.840	325	36.453	-	15	4	26.6	4	26.6
Gävleborgs	33	29	11/5	31/8	31.236	7.575	4.167	2.376	45.354	-	20	7	35.0	3	15.0
Västernorrlands	19	18	24/5	25/8	18.139	2.969	1.788	850	23.742	15.000	52	9	17.3	5	10.4
Jämtlands	26	21	10/5	16/8	14.693	1.244	3.730	1.100	20.767	-	14	3	21.5	2	14.3
Västerviks	26	20	24/5	10/8	23.152	343	3.480	429	27.604	-	28	4	14.3	2	7.2
Borrbyns	35	21	15/6	17/8	17.331	3.710	3.452	1.668	26.161	-	47	10	21.1	6	12.8
S u m m a	384	179	-	-	138.912	22.195	29.237	11.361	201.705	34.949	578	41	7.1	23	4.4

Kommentar till 1954 års skogsbrandstatistik.

1954 kan betraktas såsom ett ur brandskadesynpunkt gynnsamt år med relativt litet antal eller 578 skogsbränder. Året kan alltså närmast jämföras med åren 1951 och 1952, som hade 675 resp 635 bränder. Av de rapporterade bränderna var 216 stycken under 0,1 ha. Sammanlagt avbrändes 713 ha, varav enbart i Norrbottens län 281 ha. De största brandskadorna i kronor drabbade Östergötlands, Skaraborgs och Västerbottens län i nu nämnd ordning. De dyraste släckningskostnaderna hade Östergötlands län med 25.874 kronor och med 4.589 förbrukade arbetstimmar, närmast följt av Norrbottens län med 24.700 kronor och 6.661 arbetstimmar. Av de 578 rapporterade skogsbränderna uppkom över 55 % eller 321 under tiden den 16 april - 15 maj. Efter den 16 juli förekom endast 16 skogsbränder. Den största arealen avbrändes under första hälften av juni och under hela juni avbrändes nära 45 % av den totala avbrända arealen. Skadorna i Norrbottens län inträffade huvudsakligen under denna period.

Av tabell 2 framgår, att den vanligaste brandorsaken är "andra arbetseldar" d v s bränder som uppstått genom bränning av ris och stubbar vid vägarbete, nyodling och liknande, gräsbränning och arbetseldar t ex för basning av vidjor. Denna orsaksgrupp redovisar 118 bränder eller något mer än 20 % av hela antalet. Minderårigas lek med eld har orsakat 101 bränder. Järnvägarna förorsakade 84 bränder under det att åkslag endast var orsaken i 16 fall. Den största arealen, 175 ha eller nära 25 % av den avbrända totala arealen, har förstörts vid bränder, förorsakade genom hyggesbränning.

Någon förändring i riksbrandtornmätet förekom icke under år 1954. De äldre brandtornen av trä synes på många håll vara i dåligt skick och behöva utbytas mot brandtorn av järn. Under året uppgick nybyggnaderna till 34.949 kronor och löpande underhåll till 22.193 kronor eller sammanlagt till 57.142 kronor.

Brandbevakning ökade under år 1954 rum från 179 torn, och kostnaderna för avlöning till bevakningspersonalen uppgick till 158912 kronor. Från tornen observerades 41 skogsbränder. Av dessa bränder rapporterades 25 först från tornen.

Län	Ant. brander		Averkad areal i ha			Brandskada i kronor			Beräknad släckningskostnad i kronor		Förtärlade arbetstimmar	Antal motorcykeltimmar	Antal brander där motorcyklar används
	totalt	härav till- bud under 0,1 ha	total	härav		total	härav		Total	härav brandför- kostnader			
				privat- dragsmask	inspek- tion		vikande slag	upplagda skogst. f.					
Stockholms och Öst	653	504	78,19	35,54	42,65	52.625	42.875	9.750	142.277	133.260	17.491	1.142	341
Djurgården	48	38	26,05	17,30	8,75	16.075	16.075	-	41.768	34.323	10.605	263	39
Skåne län	103	43	55,53	22,45	33,08	40.225	39.775	450	75.447	64.227	8.608	374	76
Östergötlands	154	80	77,32	50,60	26,72	25.631	24.436	1.195	112.775	90.000	14.050	479	107
Jönköpings	57	34	21,71	8,91	12,80	16.850	15,700	1.150	22.224	16.937	2.953	86	40
Kronobergs	61	32	35,47	17,33	18,14	10.160	7.460	2.700	44.712	28.778	6.027	135	47
Kalmar	75	34	62,20	43,74	18,46	75.445	71.770	3.675	96.737	75.650	13.297	446	63
Gotlands	16	9	13,23	7,61	5,62	3.950	3.700	250	20.164	14.470	3.964	100	15
Blekinge	43	21	16,68	5,14	11,54	10.070	10.070	-	26.610	24.329	3.581	134	36
Kristianstads	20	9	5,40	4,47	0,93	6.010	6.010	-	8.654	7.901	606	23	15
Malmö	5	1	1,97	1,95	0,02	5.507	3.900	1.607	2.734	2.356	340	11	4
Hallands	21	11	42,82	21,62	21,20	1.200	850	350	13.186	11.600	2.083	42	11
Östergötlands och Bohus	227	131	341,09	34,57	286,52	43.545	36.680	6.865	86.132	58.622	19.988	940	103
Älvsborgs	67	28	48,68	22,34	26,34	14.200	4.100	10.100	44.997	38.000	4.596	205	47
Skaraborgs	58	24	27,73	18,35	9,38	13.025	12.675	350	28.280	17.500	3.806	203	47
Västmanlands	49	17	123,52	116,57	6,95	17.550	17.400	150	74.667	45.000	13.482	219	24
Örebro	65	40	16,97	11,31	5,66	14.510	14,510	-	12.847	11.000	4.362	131	41
Västmanlands	59	30	43,70	40,30	3,40	31.927	25.975	5.952	66.789	23.144	11.218	262	37
Kopparbergs	107	34	1.111,83	631,10	480,73	376.115	370,650	5.465	97.119	15.264	25.621	116	42
Östsvens	151	66	163,05	133,85	29,20	89.634	79.390	10.244	80.857	28.861	17.197	178	47
Västernorrlands	161	62	595,92	386,34	209,58	412.942	400,067	12.875	121.021	94.213	24.447	286	75
Jämtlands	70	28	239,07	203,39	35,68	19.840	17.840	2.000	39.772	11.789	9.975	33	17
Västernorrlands	96	28	234,44	221,82	12,62	59.120	45.870	13.250	37.204	5.777	10.437	17	11
Norrbottnens	182	44	936,05	843,19	92,84	360.863	344,385	16,478	215.583	33.000	53.579	100	24
Summa	2.528	1.328	4.318,60	2.939,79	1.378,81	1.717.019	1.612,163	104.856	1.512.514	855.501	282.328	5.925	1.309

Tabell 2: Brändornas fördelning efter brandsvensk.

Nikotstatistik rörande 1955 Års skovärdnader

STATISTISKA CENTRALBYRÅEN
Sida 33 - 106

L a n	Årsavlag 1		Järnväg 11 - 14		Eldar uppgjorda på marken										Fotbolls- rörelser 61		av ansvarig person an- lägd skogsvärd 64		Ännu ärend 21-26 41-43,65 51-53,66,62-63		Orkid odlingar 67	
					Hyggesbeträ- ning 31		Andra an- betseldar 32 - 34		Lägereld		uppgjord av		av vänder- åriga eller andra om- sväriga 37									
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha		
	Stockholms och ÖI	21	10,77	19	6,07	1	0,50	13	7,15	1	0,01	9	0,40	60	8,34	22	2,54	-	-	24	6,02	463
Uppsala	7	3,55	3	4,90	2	2,95	1	0,02	1	0,80	2	1,00	11	2,24	1	1,70	-	-	5	3,62	15	5,27
Södermanlands	8	5,16	13	5,31	1	0,40	4	0,50	1	0,03	3	2,30	17	16,35	5	1,45	7	0,62	8	7,55	36	15,86
Östergötlands	31	15,32	22	8,66	2	0,35	5	16,60	8	8,06	2	1,70	19	0,52	3	0,31	1	0,02	10	8,71	51	25,07
Jämtlands	11	2,45	17	2,03	-	-	1	0,15	1	0,01	-	-	3	1,38	3	3,60	-	-	6	6,97	13	5,12
Kronobergs	15	5,25	16	16,97	-	-	4	4,55	-	-	1	0,02	8	1,14	2	0,41	-	-	9	4,22	6	2,91
Kalmar	20	29,06	15	11,17	1	0,80	6	5,89	-	-	1	1,60	7	12,52	1	0,50	-	-	6	0,81	18	3,85
Gotlands	1	0,60	1	0,25	-	-	1	3,50	-	-	1	0,04	-	-	1	0,00	-	-	5	0,05	6	8,79
Bläkinge	3	1,00	6	0,89	1	0,10	2	0,21	-	-	-	-	15	1,86	2	0,08	-	-	2	11,13	12	1,41
Kristianstads	1	0,01	6	4,10	-	-	2	0,10	-	-	-	-	1	0,04	-	-	-	-	5	0,44	5	0,71
Hälsöns	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,25	-	-	-	-	-	-	4	0,72
Hälsöns	2	15,01	4	0,41	-	-	3	0,26	-	-	-	-	2	0,30	1	0,04	-	-	2	0,81	7	26,39
Göteborgs och Bohus	6	4,67	2	0,50	-	-	12	7,19	-	-	1	0,20	20	24,28	1	0,06	-	-	9	7,72	176	296,47
Älvsborgs	12	15,02	11	14,29	-	-	7	10,79	-	-	-	-	12	2,36	4	0,85	1	0,01	5	0,23	15	5,13
Skaraborgs	7	0,61	5	2,30	1	0,75	10	5,18	-	-	1	0,07	4	1,22	3	8,30	-	-	2	0,75	25	8,75
Värmlands	12	56,86	9	9,10	4	39,50	4	5,90	1	0,03	3	3,51	1	1,80	8	4,89	-	-	1	0,04	6	1,89
Örebro	11	4,80	18	0,82	2	0,53	4	1,64	1	0,10	-	-	8	0,99	1	1,00	1	0,01	4	2,90	15	4,18
Västmanlands	11	3,41	15	7,51	-	-	1	0,01	2	5,50	2	0,64	5	0,37	2	2,03	-	-	6	19,12	15	5,11
Kopparbergs	33	483,89	22	8,22	1	5,50	2	1,06	1	1,50	6	89,20	4	0,90	3	4,74	-	-	4	21,55	29	495,27
Östlänns	32	50,58	27	16,66	4	21,30	7	1,71	7	3,07	3	0,62	13	2,71	9	14,00	-	-	14	36,58	35	15,82
Västernorrlands	29	247,58	26	161,06	13	129,07	16	7,86	1	0,34	11	12,14	33	7,87	3	0,15	-	-	6	8,36	23	21,29
Järnlands	25	182,08	3	4,35	5	4,73	3	1,61	2	0,07	7	21,44	6	4,04	2	0,60	-	-	3	11,58	14	9,23
Västerbottens	10	16,83	17	35,94	19	111,33	8	5,75	2	1,90	14	49,58	4	0,36	2	0,01	-	-	6	4,82	14	8,72
Norrbottens	9	29,71	15	23,02	9	28,50	8	8,80	17	427,59	35	163,63	17	62,06	11	14,18	-	-	11	9,62	30	168,92
S u m m a	517	1.180,22	292	344,33	66	346,31	124	95,83	46	441,21	122	347,89	273	155,10	92	61,24	10	0,66	133	172,54	1.033	1173,27

Tabell 3: Värmdarnas fördelning efter årtider

Ekologiskt skivorna 1955 Års skivor

Statens brandinspektion
Rita B 3 - 107

L a n	- 31 mars		1 - 15 april		16 - 30 april		1 - 15 maj		16 - 31 maj		1 - 15 juni		16 - 30 juni		1 - 15 juli		16 - 31 juli		1 - 15 augusti		16 - 31 augusti		1 sept -		S u m m a	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
	Stockholms och Öst	-	-	5	0,00	14	5,18	3	0,04	13	0,99	45	4,89	48	2,38	70	10,27	132	16,48	127	11,88	121	19,85	57	8,23	633
Uppsala	-	-	1	0,02	-	-	-	-	5	3,96	3	2,00	6	5,95	1	0,50	8	3,01	8	1,75	15	9,06	1	0,00	48	26,05
Östernorrlands	-	-	-	-	5	0,35	-	-	4	2,58	8	1,58	8	1,13	13	2,08	27	28,69	15	1,56	22	17,32	3	0,44	103	55,53
Östergötlands	-	-	1	0,00	12	7,95	-	-	3	8,06	14	0,49	11	4,68	22	18,81	24	6,40	16	3,02	35	21,14	13	6,77	154	77,32
Jönköpings	-	-	-	-	4	0,54	-	-	2	0,23	9	6,20	5	4,25	5	1,18	7	0,84	11	2,73	11	4,24	3	1,50	57	21,71
Kronobergs	-	-	-	-	2	1,01	1	0,01	3	1,04	3	5,78	9	4,09	14	13,17	15	7,53	4	2,51	7	0,52	1	0,01	61	35,47
Kalmar	-	-	-	-	3	1,79	-	-	2	0,01	8	10,63	11	2,79	18	25,67	6	13,61	10	3,14	9	3,56	6	1,00	75	62,20
Gotlands	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3,50	2	0,06	1	0,01	3	0,05	1	2,00	5	7,00	1	0,01	2	0,60	16	13,23
Blekinge	-	-	-	-	10	2,09	-	-	3	0,39	2	0,07	2	0,33	4	0,24	10	11,38	2	0,32	7	1,63	3	0,23	43	16,68
Kristianstads	-	-	-	-	7	3,94	-	-	-	-	2	0,30	-	-	-	-	6	1,13	1	0,01	2	0,01	2	0,01	20	5,40
Halölands	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,50	1	1,25	1	0,10	-	-	1	0,02	1	0,10	-	-	5	1,97
Hallands	-	-	-	-	5	6,30	-	-	-	-	5	0,68	3	0,11	-	-	6	20,72	-	-	2	15,01	-	-	21	42,82
Gästeborgs och Bohus	9	0,66	17	0,51	87	18,90	1	1,00	9	15,39	11	175,25	7	1,21	8	44,71	54	61,17	14	18,61	4	0,11	6	3,57	227	341,09
Älvsborgs	1	0,15	-	-	10	9,64	-	-	4	1,83	7	2,69	6	0,39	6	15,20	10	2,96	7	1,16	15	14,66	1	0,00	67	48,68
Skaraborgs	-	-	-	-	12	7,01	-	-	-	-	6	2,56	2	0,73	1	0,09	17	1,83	10	5,88	5	9,62	5	0,01	58	27,73
Värmlands	-	-	-	-	4	5,70	-	-	2	0,70	9	41,39	6	4,58	12	62,18	8	5,14	3	1,05	5	2,80	-	-	49	123,52
Örebro	-	-	1	0,01	10	2,64	-	-	5	1,04	9	2,31	5	2,10	3	0,22	8	0,42	16	5,47	7	2,66	1	0,10	65	16,97
Västmanlands	-	-	-	-	4	0,14	-	-	9	19,46	3	0,60	3	0,22	8	9,90	4	0,54	8	5,73	19	6,47	1	0,04	59	43,70
Kopparbergs	-	-	-	-	2	0,64	-	-	8	4,31	14	134,29	6	256,42	28	478,75	19	93,63	10	135,30	17	8,47	3	0,02	107	111,83
Gävleborgs	-	-	-	-	3	1,00	2	0,38	7	6,87	20	44,88	20	19,05	24	49,93	32	20,34	14	5,35	26	15,19	3	0,06	151	163,05
Västernorrlands	-	-	-	-	13	3,45	3	0,40	35	11,08	35	284,96	6	20,43	32	247,55	17	14,19	9	6,71	9	6,81	2	0,32	161	335,92
Jämtlands	-	-	-	-	-	-	3	0,60	7	4,43	13	12,63	-	-	29	189,13	8	8,14	2	0,43	7	23,71	1	0,00	70	239,07
Västertottens	-	-	-	-	-	-	-	-	8	25,12	13	28,32	7	31,51	16	71,08	25	66,33	9	6,21	16	5,17	2	0,70	96	234,44
Norrertottens	-	-	-	-	-	-	1	0,60	1	0,15	4	5,76	3	6,50	15	28,72	46	380,94	56	164,51	45	338,37	11	10,48	182	936,03
S u m m a	10	0,81	23	0,54	207	76,27	14	3,03	131	111,14	248	768,62	179	370,73	333	1269,35	490	767,22	558	390,33	408	526,49	127	34,09	2528	4.318,60

Tabell 4: Skogsbrandbevakning

Riksstatistik rörande 1955 Års skogsbränder

BILAGA N.
Statens brandinspektion
Sida N 5 - 108

62.

L a n	Antal brandtorn		Bevakningen		Bevakningskostnader i kronor					Kostnader för nybyggnader	Tot. antalet eldsvådor	Antalet eldsvådor observerade från brandtorn		Antalet eldsvådor, som rapporterats fört från brandtorn	
	be- fint- liga	be- sogna- de	Påbr- jades- den	Avalu- tedes- den	avböring till markap	Vigiffter för löpande underhåll	Vigiffter för tele- fonför- bindelser	Kreditning till brand- fogdar	S u m m a			Ant	%	Ant	%
Stockholms och Gä	8	2	4/6	13/9	3.420	62	459	-	3.941	-	633	3	0.5	3	0.5
Uppsala	4	3	30/5	12/9	5.858	511	522	-	6.891	-	48	5	10.4	2	4.2
Södermanlands	5	0	-	-	160	-	65	139	364	-	103	-	-	-	-
Östergötlands	10	3	15/7	1/9	3.186	7.030	719	250	11.185	-	154	12	7.8	8	5.2
Jönköpings	13	0	-	-	-	895	347	650	1.892	-	57	-	-	-	-
Kronobergs	9	0	-	-	-	900	445	900	2.245	-	61	-	-	-	-
Kalmar	10	9	1/5	15/9	7.670	444	302	465	8.881	15.000	75	7	9.4	5	6.7
Gotlands	4	4	1/6	1/9	750	358	416	-	1.524	-	16	0	0.0	0	0.0
Blekinge	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	43	-	-	-	-
Kristianstads	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-
Malings	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
Hallands	7	0	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-
Göteborgs och Bohus	1	1	26/7	30/8	750	-	67	100	917	-	227	6	2.6	1	0.4
Älvsborgs	15	0	-	-	25	-	141	948	1.114	-	67	-	-	-	-
Skaraborgs	4	2	18/7	20/8	248	-	409	-	657	-	58	1	1.7	1	1.7
Värmlands	21	19	1/6	1/9	41.747	265	2.272	1.091	42.275	6.432	49	14	27.5	10	20.5
Örebro	9	8	1/5	4/9	5.539	120	1.172	725	7.536	14.980	65	3	4.7	3	4.7
Västmanlands	9	8	1/5	30/9	17.462	2.726	499	-	20.687	-	59	23	39.0	12	20.3
Äppanbergs	34	30	1/6	15/9	52.170	1.093	3.003	436	56.702	-	107	49	45.5	42	39.3
Östsvleborgs	33	21	28/5	10/9	49.759	3.396	4.463	1.751	59.369	12.010	131	47	31.2	43	28.5
Västernorrlands	19	18	1/6	2/9	21.010	4.556	911	1.230	27.727	-	161	46	28.6	31	19.4
Jämtlands	26	25	30/5	12/9	25.221	1.632	2.835	911	30.599	-	70	21	30.0	19	27.2
Västernorrlands	26	21	2/6	7/9	30.357	4.967	3.462	825	47.611	-	96	28	30.0	16	16.6
Norrbottnens	35	32	1/6	11/9	41.720	3.737	3.497	3.080	52.034	6.822	182	85	46.7	51	28.0
S u m m a	304	206	-	-	315.052	32.592	26.406	13.581	387.571	55.204	2.528	350	13.8	249	9.8

Kommentar till 1955 års skogsbrandstatistik.

Från och med 1955 har skogsbrandskador inom Stockholms stad införts i riketsbrandstatistiken. Därigenom har antalet eldovådor väsentligt ökat.

1955 utmärkte sig genom en intensiv och ihållande torra, som medförde en stark ökning av antalet och omfattningen av skogsbränderna. Sälunda steg antalet bränder från 578 år 1954 till 2,528 år 1955 och den avbrända arealen från c:a 713 ha till c:a 4,318 ha. Som jämförelse kan nämnas att det tidigare rekordåret vad skogsbränder beträffar, år 1947, uppvisade 2,136 bränder med en avbränd areal av c:a 4,997 ha. De största brandskadorna inträffade i Kopparbergs län med en avbränd areal av c:a 1,112 ha eller mer än 25 % av rikets hela avbrända areal. Närmast efter kom Norrbottens län med c:a 936 ha eller omkring 21,5 % av hela arealen. Släckningskostnaderna uppgick till 1,512,514 kronor mot 986,541 kronor år 1947 och 210,485 kronor år 1954. Genomsnittligt var släckningskostnaden pr brand c:a 360 kronor år 1954 under det att de år 1955 stigit till 595 eller med drygt 60 %. Särskilt anmärkningsvärt är därvid brandkärskostnadernas stegring. Dessa uppgingo enligt rapporterna till 855,501 kronor år 1955 mot 143,242 kronor år 1954. Per brand har brandkärskostnaderna stigit från 245 kronor år 1954 till 330 kronor år 1955 eller med c:a 74 %. För skogsbrandsläckningen åtgick 282,328 arbetstimmar och 5,925 motorspruttimmar. De dyraste släckningskostnaderna hade Norrbottens län med 215,583 kronor, närmast följt av Stockholms län och stad med 142,277 kronor och Västernorrlands län med 121,021 kronor.

Av de rapporterade skogsbränderna inträffade under tiden juli och augusti månader 1,589 eller omkring 63 % av det totala antalet. Under juli avbrändes den största arealen, 2,036 ha, motsvarande omkring 47 % av hela den avbrända arealen.

Den vanligaste brandorsaken bland de kända anledningarna år 1955 var åskslag. Inte mindre än 317 bränder tillskrevs denna orsak och den avbrända arealen för dessa bränder uppgick till 1,180 ha eller omkring 27,5 % av den totala avbrända arealen. "Andra arbetseldar" under gruppen "Eldar uppgjorda på marken" var år 1955 124 med avbränd areal på c:a 96 ha mot 118 år 1954 och ungefär samma areal. Hyggesbränning var orsak till 66 bränder och c:a 346 ha avbränd areal. Minderåriga förorsakade 273 bränder med avbränd areal på 155 ha.

Någon förändring i riksbrandtornnätet förekom icke under år 1955. Kostnaderna för nybyggnader uppgick till 55.204 kronor och löpande underhåll till 32.592 kronor eller sammanlagt till 87.790 kronor.

Brandbevakningen har under 1955 skett från 206 torn, varjämte flygbevakning försöksvis prövats i en del av Gävleborgs län. Avlöning till bevakningspersonalen inklusive flygbevakningen uppgick till 315.052 kronor. Från tornen och flygplanen rapporterades 350 bränder, varav 249 först, vilket motsvarar 13,8 respektive 9,8 % av totala antalet bränder.

Flygbevakningen i Gävleborgs län omfattade ett område mellan Hudiksvallsfjärdens västspets - Järvsö klack - Kvarnberg - länsgränsen söderut till Lustigknopp - Åmot - Axmars bruk. Detta innebär att bevakningen från 11 riksbrandtorn ersattes med flygbevakning. Flygbevakningen utfördes av tre flygplan och pågick under tiden den 1 juni till den 31 augusti. Under denna tid företogs sammanlagt 232 uppstigningar eller 56 i juni, 99 under juli och 77 under augusti månader. Den totala bevakningstiden utgjorde 346 timmar och 38 minuter. Kostnaderna pr flygtimme uppgick till 50 kr eller för hela tiden 17.666:66. Kostnaden för tornbevakningen (11 st) hade beräknats till 18.100 kronor.

Flygbevakningen i Gävleborgs län synes i stort sett ha givit samma resultat som tornbevakningen och dragit i det närmaste samma kostnader. Ett års prov är emellertid för litet för att läggas till grund för ett bestämt bedömande. För den skull fortsätter flygbevakningen i nämnda län under 1956, men den kompletteras därvid av försök i Kopparbergs och Jämtlands län.

Förteckning över vissa befattningshavare.A. Riksbrandinspektörer:

P. Lundgren	1944 - 1946
A. Ekberg tf	1945 - 1947
A. Axelsson	1947 - 1954
I. Strömdahl	1954 -

B. Länsbrandinspektörer:

Stockholms län	A. Samuelsson	1944 -
Uppsala "	F. Renström	1944 -
Södermanlands län	S. Malmberg	1944 - 1949
" "	B. Thorell	1949 -
Östergötlands "	B. Hermansen	1944 -
Jönköpings "	G. Thorö	1944 -
Kronobergs "	H. Forssman	1944 - 1954
" "	L.M. Eliasson	1954 -
Kalmar "	A. Florin	1944 -
Gotlands "	T. Jacobsson	1944 -
Blekinge "	A. Bergdahl	1944 -
Kristianstads "	H. Hällebrand	1944 -
Malmöhus "	F. Rosenberg	1944 -
Hallands "	W. Odell	1944 -
Göteborgs och Bohus län	C. Bergström	1944 - 1953
" " "	E. Ström	1953 -
Älvsborgs län	B. Thorell	1944 - 1949
" "	S.E. Wedham	1949 -
Skaraborgs "	G. af Donner	1944 - 1951
" "	A. Avergård	1951 -
Värmlands "	A. Engström	1944 -
Örebro "	K.-M. Grönlund	1944 -
Västmanlands "	O. Clarholm	1944 - 1951
" "	O. Werngren	1951 -
Kopparbergs "	S. Kylberg	1944 -
Gävleborgs "	S. Rohlén	1944 -
Västernorrlands län	V. Tell	1944 -
Jämtlands län	S. Norrby	1944 - 1948
" "	P.-Å. Edvinsson	1948 -
Västerbottens "	G. Björn	1944 -
Norrbottnens "	E. Jansson	1944 -

C. Länsskogsbrandinspektörer:

Stockholms län	G. Olin	1944 - 1946
" "	A. Samuelsson	1947 -
Uppsala "	R. Lübeck	1944 - 1949
" "	T. Tillander	1950 - 1953
" "	F. Renström	1953 -
Södermanlands län	O. Bundy	1944 - 1950
" "	B. Thorell	1950 -
Östergötlands "	C.G. Carlsen	1944 - 1946
	B. Hermanson	1946 -
Jönköpings "	G. Thorö	1946 -
Kronobergs "	H. Forssman	1944 - 1954
" "	L.M. Eliasson	1954 -
Kalmar "	(södra) U. Danielsson	1944 -
" "	(norra) T. Waesterberg	1944 -
Gotlands "	T. Jacobsson	1944 -
Blekinge "	A. Bergdahl	1944 -
Kristianstads "	G. Ullén	1944 - 1948
" "	H. Hällebrand	1948 -
Malmöhus "	F. Rosenberg	1944 -
Hallands "	W. Odell	1944 -
Göteborgs och Bohus län	G. Carlson	1944 - 1953
" "	E. Ström	1953 -
Älvsborgs län	B. Thorell	1944 - 1949
" "	S. E. Wedham	1949 -
Skaraborgs "	G. af Donner	1944 - 1951
" "	A. Avergård	1951 -
Värmlands "	P. Brelín	1944 - 1956
" "	E. Darle	1956 -
Örebro "	N. Eckerbom	1944 - 1954
" "	K.-M. Grönlund	1954 -
Västmanlands "	O. Clarholm	1944 - 1951
" "	O. Werngren	1951 -
Kopparbergs "	S. Eckerbom	1944 -
Gävleborgs "	E. Persson	1944 -
Västernorrlands "	U. Undén	1944 -
Jämtlands "	E. Magni	1944 -
Västerbottens "	K. E. Kallin	1944 - 1949
" "	A. Jansson	1949 -
Norrbottnens "	S. Lindroth	1944 -

VII. Summary in English.THE GOVERNMENT INSPECTORATE OF FIRE SERVICES

Informative Recommendations

1956:13

The Government Inspectorate of Fire Services having been instituted in 1944, a report of its organization and activities in the course of the past period is rendered. From the contents may be mentioned:

- I) Historical background.
- II) Organization: Instruction for the Inspector-General, organisation and activities of the Inspectorate, international connections.
- III) Fire Law and statutes having a bearing of Fire Protection.
- IV) Activities: Organizing matters, survey of fire regulations, fire protection, forest fire control, fire services of the Civil Defence, fire research and tests, Government grants for dams, fire stations, hose and pumps.
- V) Fire damage, costs of protection etc.
- VI) Appendix: Incoming and outgoing matters (A), register of Inspectorate Circulars (B), dams constructed and subventionized 1944-1956 (C), Government grants pro year, (D), fire damage (E), forest fire statistics and comment 1954 -1955 (F-O) (1944 - 1953 in Circulars series).

